

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 2 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
 Egy évre 2 k. 40 f.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4 soros hirdetés soronként 20 fillér.
 Hosszabb hirdetésekért 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 100.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ
 STAUBER JÓZSEF

Szerda, október 14.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezérok: Szivügyekben nincs barátság.
- Aradi mérnökök kirándulása.
- A spanyol anyakirálynő Budapesten.
- Gyűjtés a tüdőbetegeknek.
- Törökország megzabolódik.
- A Lloyd-társulat helyiségváltása.
- Bosznia jövője.
- A város telepítés.
- Andrássy távozik?
- Ha a tanító kurizál.
- Megnyit az aradi gyermekkórház.
- Aki anizsot küld a királynak.
- Vérangzó katonák
- György urfi.
- Kardosok bankja.
- Gyilkos huszár.
- Paróclázzák Sulkovszki herceg uradalmát.
- A mellőzött Stefánia.
- Tárca: Modern nő. Írta: Adám Éva.

Szivügyekben nincs barátság.

Arad, október 13.

Az ifjú törökök azt izenik a magyar parlamentnek, hogy ez nem szép. Magyarország, a lovagias nemzet, odaáll Ausztria mellé és segít annak, két nyomorult tartományért, anektálni. Ezt teszi a lovagias magyar nemzet Törökországnak, amelyhez olyan benső barátság fűzte. Terringettét, mondják a muzulmán nyelven, hát már nem él senki azok közül, akik kardot vitték Ozman pasának. És ezt teszi Ausztria társaságában, a melyet pedig utál. Hát elfelejtették a jelszót: el Ausztriától? Bizony, a nemes magyar nemzet magában sohase tette volna meg ezt a csufsa-

got, de már az is, hogy Ausztria által erre hagyta magát csábítani! . . .

Mindezt egész komoly szóval intézik a magyar parlamenthez a törökök. Így legelőbb a róka beszélt a hollóval, a mikor a sajtot ki akarta csalni a szájából; naponta pedig így beszél a vásáros boltos, aki hízélgéssel akarja a pasasok veséjét kicsalni. Ha az ilyen beszéden csak egy pillanatig megakadnánk, akkor már anynyi a lovagias nemzetnek néznének bennünket, hogy az kétezer évre kompromittálna minket.

Az érzelmi mozzanatoknak nincs helyük a diplomáciában, különösen a mikor rosszul alkalmazzák. Mert a mi Magyarországot és a török birodalmat illeti, az esztendőik során voltunk egymással jóban is, rosszban is. De Törökország sohase szeretett bennünket máskor, csak ha az érdekei kívánták, s bizony, mi se vonzódtunk másért a félholdhoz, csak ha a szükség ráutalt. Ha a török magyar barátságot 1526-ig visszavisszük, akkor az új törököknek nincs mit emlegetni azon, ami a közelebbi multban történt.

Azután egyéb tévedés is lehet az ügy körül. Az új törökök azt mondják: kár, hogy Magyarország segítségére volt Ausztriának abban, hogy az anektálást megcsinálja. Az annexió nem Ausztria javára történt. Történelmi jogon Magyarországot illeti Bosznia, s Magyarországnak fenn kell tartani a jogát hozzá. A melyik pillanatban a török hízélgére hallgatnánk, igazat adnánk azoknak, akik az anektált tartományokat az

osztrák Kronlandok közé akarják ragasztani. Dehogy. Inkább Ausztriának tegyenek a törökök szemrehányást, hogy Magyarország a régi Ráma visszaszerzésében segítségére voltak: mert, eddig legalább, mi tartjuk a jogot a hódításhoz.

„El Ausztriától!” Nem idegen a szivünknek ez a szó, de Törökországból olyan különösen hangzik. Mért nem bántotta a törököket eddig az a viszony, a mely bennünket Ausztriához kötött? Az a barátság, a mely csak akkor törődik a másik bajával, a miko: magának is érdeke van benne, nem a legőszintébb, s eredménytelenül játszik az érzések hurjain. O, nem lettünk mi az anektálás által szerelmesebbek Ausztriába. De ha elszakadhatunk: a magunk jóvoltáért akarjuk tenni, nem Törökországért.

Lehet, hogy végső eredményében az új törököknek lesz igazuk. Hogy nem volt érdemes Törökországgal haragba kerülnünk. Abból a válaszból, amelyet az uralkodó a tegnap előtte járt bosnyák deputációnak tett, olyasmit lehetett érteni, hogy a dualizmust a trializmus fogja felváltani. Ausztria-Magyarország helyett lesz Ausztria-Magyarország Bosznia. Három országból lesz a monarchia; egy elsőrendű országból, amelynek császára és udvartartása van, egy másodrendűből, amelynek királya van, de udvartartása nincs és egy harmadrendűből, amelynek csak alkirálya, vagy kormányzója van. S Magyarországnak a harmadrendű államhoz annyi köze se lesz, mint Ausztriának Magyarországhoz.

Modern nő.

Írta: Adám Éva.

Olvastam az újságokban a szenzációs hírt: egy okleveles ének és zenetanáró megcsókött egy eszteregályos legénnyel. Semmi közöm a személyekhez. De az esetükön egy pillanatra elgondolkoztam. S valahonnan a közből egészen sajátos női lelkeket láttam kiválni, amik rám mo:olyogtak. A nő: sohasem romlott, — ha bukik. A romlottja, a szállítottja ügyes, ravasz, élelmes, kigyószzerűen sima, raffinált; meglopja, megcsalja mások lelkét. De sohasem csalja meg önmagát. A romlott, a szállított, a kétes hírű nőt sohasem hagyja cserben senki. Mért a férfiak is kedvében tud járni; változatosságot és érdekfűzést ébreszt, mesterséges tüzeket eszt; anélkül azonban, hogy saját lelkéből áldozatot dobna erre a tűzre. Nála az csak játék, meg se érni, nem is tud talán róla, annyira természetévé vált a tettetés, az érdekjáték.

Nagyszülő, félvilági hölgy ritkán kerül kellemetlen helyzetekbe, vagy botrányokba. A botrányokat nem a romlott lelkű nők követik el. Őa nem! Pedig talán nehéz eladni ezt a jók sem. Azok mindig gyávák a tettekbe. Csak félbontudattal álmodoznak mások merészségéről. Őa maguk soha e földi életben rá nem lépnek amas utakra, de gondolatban olykor megirigylik azt, aki el tudta dobni az elítélésot.

Hízen csak erre van felépítve a világtársadalom erkölcsé. Vajmi kevéssé tartja azt fenn az ember!

A botrányokat tehát sem a rosszak nem követik el, mert ügyesek, sem a jók, mert gyávák. Erre a lépésre külön predesztinálva van a nő. S az elesett nő egyénisége, személyes ismeretség révén, legtöbbször szimpátiikus és naiv. Annyi gyerekes van a lényében, hogy szinte nem hiszünk romlottságában. Sajátságosan élnek a fantáziája. Zig, zsbong, kavarog ott minden. Egész más emberek ének az ő képzeltében s valami kedves, mesészerű világban él. A lelkében oly hatalmas átfomáló erő és hit van az ex ravaganciákra, a régenyes szépségekre, hogy elveszti józan ítélőképességét. S szinte elveszti önmagát a ciosaban s mintegy magából kiválva, egyik énjével figyeli a másikat. Fanatikusan hisz a saját sorsa különlegességében. Szent a meggyőződése, hogy neki más törvények parancsolnak a küll és a belvilágban. Magát mindig jobbnak érzi más nőnél. Sőt legtöbbször intelligenciával rendelkezik a botrányt okozó nő. Ése és temperamentuma dolgozik s szerencsétlenségét az a bizonyos félvilágítás okozza, melyekben ő látja a dolgokat, melyek azonban csak szerinte jóságosak és természetesek.

És a nő, ez az egyén elbukhatik testben-lelekben, leőröhetik az életben, de örökre az ő álláspontján halad és marad és sohasem fog a józanok szemével látni.

Az áldozatok, a szerelmi és érzelmi világban, határozottan az értékesebb nőanyagból kerülnek ki s ha látom őket, mindig elpazarolt értékek jutnak eszembe.

Isten tudja, hogy is van, de az a hittem,

inkább vesszen el a nő naiv hittel, szilumpompás haldoklással, minthogy örök létekmerevségben, üres, fázós, hitetlen, mesolytalan, szeretetlen lélekkel vonzolja a napokat egy életen végig.

Nem véden és nem pártolom azokat, akik ellenkezésbe jöttek Isteni és emberi törvényekkel, — de határozottan érdekelnek. Tudom, hogy élt a lelkük. Fatott, rohant valamerre, aztán estobán beletűközött valamibe. Rossz irányba futott, csak az volt a baj. Utálom a nő: amikor szerelő, hazug, tolvaj, csak a szerepbe látom. Undorítón közönséges tud lenni ilyenekben és határt nem ismer az eszközökön, hogy esíjót elérje. Újabb időkben élők példák vannak erre. Az ilyen nő elvesztette nemes értelemben vett nőességét, lelke baját, értékét. Amikor mást csinál meg a nő, üzletben, vagy házasságban, vagy szerelamban, az mindig alsóbb rendű lényre vált. Az intelligens lelkűek magukat szokták elátni a i. Quidamitani. S mindig van az életükben egy kis szomorúság, ami részvére érdemes.

Milyen hajszálfaom eszték befolyásolják a nőt: arról a férfiak fogalma sincs! Mért nincs berendezve ekkora érsékenységre, hogy megértse. Egy mu:ó pillanatban elborul a kedélye, majd újra kiragyog. Ő maga se tudja, miért e gyors változás. Jón megy szobájában, a butorokat ide-oda próbálja; csipkét kezd, olvas; vízet kíván, elborulja a ruháit csak hogy valamit tegyen, ami nem idősebb s ami változás. Aztán egyik másik férjhez megy. Csak ugy tréfából, anélkül, hogy lelkének egy kis köze volna ahos az újhoz. Amán egy napon

Mindezek árnyéként kísérik az új török üzenetét, amely Konstantinápolyból lobogva jő. Lehet, hogy utólag sajnálni fognak mindazért, ami most történik, — de az jobb, mintha előre mosolyogni lehetne rajtuk. Ma Bosznia annektálása a mi belső ügyünk, a mi szívünk doiga, — és az ilyen alkalmaknál az ifjúkori barátság nagyon kevés jut számításba.

Aradi mérnökök kirándulása.

Makón és Mezőhegyesen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 13.

As aradi mérnök és építész-egylet a makói hídnál folyamatban levő igen érdekes vasbetonmunkálat tanulmányozására rendelt kirándulását a hó 10-én, szombaton tartotta meg.

Az Acsev. igazgatóságának negylelküségéből rendelkezésre bocsátott külön gyorsmotoron a 20 tagból álló kiránduló társaság d. e. 10 órára a makói hídnál utazott. Ott a rozoga fajármok eltávolításával egyidejűleg, mindamellett a forgalom legkisebb zavarása nélkül épülő vasbetetes betonpillérek tervezetét *Zielinsky Mihály* dr. műegyetemi tanár vasbeton-tervező irodájának főmérnöke, *Beck Alajos* ismertette. A minden részletet megvilágító szép előadás után a munkálat különböző fázisait feltűntető pillérek kerültek megtekintés és tanulmányozás alá.

A szemle során a szénfala terveit kivételével kapcsolatos igen sok érdekes részletre vonatkozóan *Sármezey* főfelügyelő, *Tüdös*, *Schoor* főmérnökök és a munkálat helyszínén vezetésével megbízott *Helló* mérnök szólgáltak felvilágosítással.

A társaság ebédelni a makói állomás éttermébe ment és az ott főszolgált, minden tekintetben kifogástalan ebéd elköltése után délután a mezőhegyesi cukorgyárat tekintette meg.

Az állomásnál a gyár igazgatója, *Martens* Cezár és *Malbasky* üzemvezető mérnök fogad-

megdöbben, hogy hát az ki? És jejj, hogy attól ő már sohasem szabadul.

Vannak nők, akik évekig éltek házasságukban békében. Aztán minden látható ok nélkül, szinte egy pillanatban megújják, sőt megutálják férjüket.

És ezt percről percre jobban átérzik. És nem képesek megmondani, miért van ez. Idegesek, de nem tehetnek róla.

Nem tréfa beszéd, hogy el kell küldeni őket fürdőre! Az élet munkáskezd. Verejtékes arcu asszonyát nem lepik meg ily érzések, mert a munka: egészség és boldogság. De sok nő van, aki hiába akarja dolgozni: nem tud. Nem ismeri, nem érti, nem érzi a munka szellemét. Ezek a modern betegek. Meglepi őket a névleges bánat. Adjatok neki kegyetlen megpróbáltatást. Egy haláleset, egy tragédia fölírása.

Küldjétek fürdőre, ahol más a napsugár, ahol élhetőbb. Vegy nekik új kalapokat. Vidd el hangversenyre, színházba. S főleg: mutasd be neki barátaidat. Lehetőleg újakat. Akiről megelőzőleg valami érdekeset mondtál.

Rendezz neki új meglepetéseket, bármily nevezeteseznek találod is azt. Vágyj elbibe a szégyeltek és te magad lépi az ő hangulatába. Boszanisod te őt s légy szarnoka. Kurjára fogd az arany gyöplőt. És megfogja lepni őt, mert új tudni látni az ő számára s ezzel ha meg nem is gyógyítottad a modern nőt, de egy lépéssel közelebb megy hozzád s pár nap múlva teljesen meghódítottad. A nőhöz eszményien finom légy mindig. Biztos, hogy megun. Goromba légy: biztos, hogy megunt. Mindakettőtől élj s a boldogság nyitja csak az, hogy el ne vésd, mikor megyiket használd!

ták a vendégeket. A nagy kiterjedésű gyártelepnek *Martens* igazgató szíves kalauzolása mellett történt bejárás után bent a főhelyiségben *Malbasky* mérnök ismertette igen részletesen a cukorgyártás egész folyamatát, természetben bemutatva, hogy a gyárba bejutó répből hogyan lesz cukorsüveg, vagy kockacukor.

A rendkívül érdekes belső berendezések megtekintése után az igazgató ussonnára hívta a társaságot, melynek során *Sármezey* főfelügyelő *Martens* igazgatónak és nejjének a társaság nevében köszönetet mondott a szíves vendéglátásért és tanusított előzékenységért.

Este 7-kor egy igen tanulságos és kellemes nap emlékével visszaérkezett a társaság Aradra.

Résztvettek a kiránduláson az Acsev. részéről *Sármezey* főfelügyelő, *Zinner* műhelyfőnök, *Schoor*, *Tüdös* főmérnökök, *Schusster*, *Leitner* mérnökök, továbbá *Nachtnébel*, *Flita*, *Péterffy*, *Mesnera*, *Somogyi*, *Probst*, *Boros* egyesületi tagok és *Návay* vasuti és hajózási főfelügyelő égi biztos, *Bund* nyugalmazott főszámvevő Hadfy hadnaggyal. Csatlakoztak Makón a makói kir. államépítészeti hivatal mérnökei is *Gellér* műszaki tanácsossal.

A spanyol anyakirálynő Budapesten

Hivatalos fogadtatás nélkül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 13

A budapesti keleti pályaudvar érkezési oldalán ma déli 12 órakor jött meg *Mária Krisztina* spanyol anyakirálynő. A keleti pályaudvar várótermét erre az alkalomra délszaki növényekkel és piros bársony szőnyegekkel díszítették föl és a perront szintén szőnyegekkel borították le.

Kevéssel a vonat érkezése előtt megjelent a királyunk fogata. A király, aki spanyol tábornoki egyenruhát viselt, *Paar* Ede gróf lovassági tábornok, főhadsegéd és *Hoyos* gróf őrnagy szárnysegéd kíséretében érkezett meg. A királyi váróterem előtt a perronon *Ludwig* Gyula államtitkár, az államvasutak elnökgazdátója, *Zellovics* üzletvezető, *Lachnit* János felügyelő, állomásfőnök és *Pavlik* Ferenc rendőrfőfelügyelő várták a fejedelmi vendéget. Hivatalos fogadtatás nem volt, a főkapitány és a polgármesterek nem jelentek meg a pályaudvaron.

Pontban 12 órakor rohogott be az udvari vonat, amely Bruckból jött és a melyre a spanyol anyakirálynő a mosonmegyei Pandorfban szállott föl. A vonatot *Hollóssy* főfelügyelő vezette. Ahogy megállott az udvari vonat, a szalonkocsiból kilépett *Mária Krisztina* anyakirálynő, aki fekete selyemruhát, himzett selyem kabátját, fekete hermelin boát, lila kőcsagtollas francia kalapot viselt.

Ferenc József igen melegen üdvözölte a királynőt, akinek kezét csókolt. A király hosszabb ideig beszélgetett *Mária Krisztina* nával, majd bemutatta *Paar* és *Hoyos* grófokat. Ezután a spanyol anyakirálynő bemutatta kíséretének tagjait: a főudvarmesternőt, *Agilar* márkí főudvarmestert és *Agilar* udvari titkárt.

A király a bemutatások és a cerele után a spanyol királynővel kocsira ült és követve a kíséret fogatától, a Rákóczi-úton, a Károly-köruton, a Fürdő-útcán, Lánchidon és Albrecht-úton keresztül a budai királyi palotába hajtottak.

Gyűjtés a tüdőbetegeknek.

A József Kir. Herceg Szanatórium Aradhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13

Tudvalevő, hogy a belügyminiszter megengedte a József Kir. Herceg Szanatóriumnak az ország minden városában a hatóság segédelmével való gyűjtést. Az erre vonatkozó kérelem a perselyekkel együtt ma érkezett meg Aradváros polgármesteréhez.

Aradon a gyűjtést a kerületi rendőrbiztosok kezdik meg, akiknek a kapitányi hivatal a napokban adja át a perselyeket.

A József szanatórium-egyesület a gyűjtőtársolyok kezeléséről minisztartás végett az alábbiakat közli:

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter ur 102,508—907. VI. a. szám alatt engedélyt adott a József Kir. Herceg Szanatórium Egyesületnek arra, hogy a szegénysorsu tüdőbetegek javára országszerte irgalomadókat gyűjthesse. A gyűjtés az egyesület gyűjtőtársolyaival (ridiküljelvel) történik. Nagyon kéri az egyesület nemeslelkű gyűjtőt, hogy a gyűjtés egy napon, október hó 25-ikén induljon meg (előbb nem) és november 4-ikéig jelentessék be. Minden községben a gyűjtőtársoly vagy nemessalvú önkéntes vállalkozónak, vagy az előjáróság egy tagjának adandó ki s lehetőleg minden községben a gyűjtést a gyűjtőtársolyokban házról-házra kell végezni.

Hogy a lakosság a gyűjtésről eleve tájékozva legyen, a József Királyi Herceg Szanatórium egyesület még október hó folyamán a tüdővérszóról, annak pusztításáról, gyógyítási módjáról és a most végzendő gyűjtés céljáról kis alkalmi ismertetést fog küldeni, melynek kiosztása a gyűjtést megelőzőleg esaközlendő, hogy mindenki tudja, minő nemzetsorvasztó, rettenetes betegség leküzdésére történik a gyűjtés.

November 4-ikén a gyűjtést le kell zárni s a gyűjtőtársolyokba gyűjtött összeget számba kell venni s az összeget az egyesület által megküldött postatakarékpénztári lapon közvetlenül az egyesületnek (Budapest, IX. Lónyay-utca 47 szám) kell beküldeni.

A gyűjtőtársolyok ugyanakkor visszaküldendők.

Az egyes megyebeli községekben gyűjtött összegeket az egyesület hivatalos lapjában, a Szanatóriumi Lapokban fogja nyugtatni s azt minden gyűjtőnek, tarsolytartónak megküldeni.

Tapasztalás szerint a halottak napja különösen alkalmas a gyűjtésre, mert ekkor az elmúlás gondolata az embert adakozásra hangolja. Oszajtandó, hogy ott, ahol a helyi körülmények szerint lehetséges, a gyűjtés a temető vagy templom előtt a szegénysorsu tüdőbetegek javára esaközltesse s erre a községben lakó tekintélyes ur asszonyok és leányok kérezenek fel.

A gyűjtésre önként vállalkozó orasszonyok és urleányoknak figyelmébe kell ajánlani azt is, hogy O. cs. és kir. fensége Augustus főherceg védnöksége alatt álló egyesület azon gyűjtőknek, akik az emberbaráti célt lelkesen és fáradhatatlanul támogatják és a gyűjtésnél sikert érnek el, a Fenséges Asszony egy arany- vagy ezüstamulettet küldet, melynek első lapján az egyesület emblémája van, másik oldalán pedig a Fenséges védnökű írása után véssett jelmon-

dat: „Ez emlék kísérje utján — Augusztia főhercegnő.”

Felkérünk ebben a tájékozóban is minden áldott, nemeslelkű embert, hogy a József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület szép, felebaráti akcióját egész szeretettel minél nagyobb sikerre, diadalra vezetni sziveskedjenek. A pártolás arányai szerint az egyesület több tüdőbeteg gondozó intézetet állt az országban.

Hazaifias tisztelettel

a József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület
Budapest, IX., Lónyay utca 47. sz.

Törökország mozgolódik.

Keresi a magyar barátságot.
Az annexió és a külföld.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 13.

A balkán helyzetben ma, úgy látszik, újabb fordulat állott be. A szerb háborús kedv megcsappant, viszont Törökország mind hangosabban emeli fel tiltakozó szavát Bosznia anektálása és Bulgária függetlenítése ellen. A konstantinápolyi osztrák kereskedőket bojkottálják, a magyar képviselőházhoz pedig feliratot készítenek intézni, amelyben apellálva a török magyar barátságra, felszólítják Magyarországot, hogy szakadjon el Ausztriától.

Érdekes hír az is, amely a novibazári szandzsák felosztásáról szól. Egy másik szintén fontos távirat pedig azt mondja, hogy az orosz és az angol diplomácia megegyeztek abban, hogy egyértelműleg tiltakozni fognak a berlini szerződés megszegése ellen.

Mai távirataink itt következnek:

Orosz tisztek a szerb hadseregben.

Berlinből jelentik: A Berl. Tagbl.-nak jelentik Pétervárról: Több orosz tiszt, köztük két tábornok szabadságolás iránti kérényt nyújtott be a hadügyminiszteriumhoz, mert be akarnak lépni a szerb hadseregbe, hogy mint önkéntesek Ausztria-Magyarország ellen harcoljanak.

A helyzet Törökországban.

Madrid-ból jelentik: A Diario Universal azt mondja, hogy Mulay Hafid nem igen fogja logikusnak találni, hogy azok a hatalmak, amelyek oly könnyen túlélik magukat az 1878. évi berlini kongresszuson vállalt kötelezettségeiken, tőle az algériai akta megtartását követelik.

Konstantinápolyból sürgősen: Egyes túlzott jelentésekkel szemben konstatálják, hogy eddig csak egyetlen ruháület előtt volt eset arra, hogy a verőkei gátolják a belépésben. Egyébként a bojkott a sajtócikkekben, röpiratokban és falragaszokban üzött propagandára szorítkozik. Pallavicini úrgróf osztrák-magyar nagykövet ma személyesen nyomatékos lépést tett a portánál, amely azt válaszolta, hogy minden tőle telhetőt meg fog tenni, hogy az osztrák üzlet előttli csoportosulásokat megakadályozza.

Portakörében semmit sem tudnak az Icdam azon jelentéséről, hogy a porta Kréta ügyben jegyzéket intézett Görögországhoz.

A szófial török bizottság jelenti, hogy a bolgár hadikészülődések csökkenőben vannak.

A helyi hatóságok és az ifjutörök bizottság összehívására a tegnapelőtti népgyűléseken mohamedánokon kívül keresztények is tartottak igen heves beszédeket.

A porta, valamint az ifjutörök bizottság ismét sürgősen táviratilag utasították a helyi bizottságokat, hogy az Ausztria-Magyarország és Bulgária elleni tüntetéseknek akadályozzák meg mindenféle kinövéseket és incidenseket.

A török sajtó holnap délutánra nagy népgyűlést hívott egybe, amely tiltakozni fog Ausztria-Magyarország és Bulgária ellen és tiltakozó, illetve a törökbarát hatalmakhoz küszönő táviratokat fog küldeni.

A montenegróiak által a diplomáciai képviselőségek előtt, tegnap rendezett tüntetések résztvevői végül a szerb követség elé vonultak, ahol Nenadovics szerb követ és Gregovics montenegról ügyvivő az erkélyről köszönetet mondtak és nyugalomra intették a népet. A tüntetők Péter királyhoz és Miklós herceghez táviratokat intéztek.

Bulgária függetlensége.

Berlinből jelentik: A bolgár miniszterelnök kijelentette a Lokalanzeiger tudósítójának, hogy a helyzet a Balkánon kitünő, ami kis nehézségek felmerültek, alig nyomnak a latban valamit. Törökország egyáltalán nem készülődik a háborúra, ellenben valószínű egy nagy nemzetgyűlés összehívása abból a célból, hogy az alkotmányt a körülményeknek megfelelő módon megváltoztassa.

Török cirkálók utban.

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti Szalonikiból, hogy egy török cirkáló és három török torpedónaszád tegnap elindult Számosz felé.

Nikita bocsánatkérése.

Berlinből jelentik: Tegnap a montenegrói lakosság Antivariban beverte az osztrák-magyar konzulátus ablakait. Nikita fejedelem, amikor ezt neki hírül hozták, Cetinjéből automobilon azonnal Antivariba ment, hol teljes díszben jelent meg a konzulátuson, hogy a történetekért bocsánatot kérjen.

Felosztják a novibazári szandzsákat?

Pétervárról táviratozzák: A montenegrói fejedelem táviratban arra kérte a cárt, hogy hasson oda, miszerint a novibazári szandzsákat, melyből most a monarkia kiűritette katonaságát, Szerbia és Montenegro között osszák fel. Ezenkívül a fejedelem arra is kérte a cárt, hogy küldje el neki a III. Sándor cár által ígért Gerzon cirkáló hajót, hogy aztán Antivariban kitűzhesse a montenegrói lobogót.

Törökország tiltakozása.

Konstantinápolyból jelentik: Az osztrák-magyar nagykövet szóbeli jegyzéke dacára, tovább folyik a bojkottmozgalom az osztrák áruk és a kereskedők ellen, mely mozgalom alkalmas arra, hogy a jó viszonyt Törökország és a monarkia között megzavarja. A mozgalom egyre nagyobb mérvet ölt. A szénrakodók, teherhordók és kirakodó munkások tegnap tartott gyűlésükön elhatározták, hogy osztrák gőzösökön többé semmiféle munkát nem vállalnak.

Párisból jelentik: A Havas ügynökség jelenti Athénből: Dedeagacsból közlik, hogy plakátokat függesztettek ki, amelyekben megtiltják a kereskedőknek, hogy Ausztria-Magyarországból rendeljenek, a hajósok pedig utasítatnak, hogy az osztrák Lloyd hajóhoz csolnakaikkal ne közeledjenek.

Konstantinápolyi távirat jelenti: Naszin bég a Temps munkatársa előtt kijelentette, hogy Törökország semmiesetre sem nyugodhatik bele Ausztria-Magyarország és Bulgária eljárásába. Elvárta volna Törökország, hogy a magyarok, akiknek már sokszor kifejezte szimpátiáját, különösen akkor, amikor a nagy Kossuthot vendégszeretetében részesítette, valami tiltakozásfélélt fognak nyilvánítani.

Konstantinápolyból jelentik: Magyar kereskedők, köztük legnagyobb részben magyar fegyverüzletek röpiratokat osztogatnak szét, melyben figyelmeztetik a törököket, hogy Magyarországot ne téveszték össze Ausztriával, mert már 60 év előtt megtörtént, hogy a magyarok Törökországban voltak kénytelenek védelmet keresni Ausztria ellen.

Konstantinápolyból táviratozzák: A ma délutáni gyűlésen tiltakozni akarnak Ausztria ellen. Egyben felmerült az a terv, hogy táviratilag fogják üdvözölni a magyar képviselőházat, felszólítván, hogy váljon el Ausztriától.

Anglia és Oroszország.

Londonból táviratozzák: Grey angol külügyi államtitkár és Szvolszky orosz külügyminiszter között a tanácskozás egészen a balkáni kérdésekről folyt. A hatalmak közös nyilatkozatot tettek, amelyben kijelentették, hogy nem járulhatnak hozzá a berlini szerződésnek a szerződő felek beleegyezése nélkül való megváltoztatásához.

A Lloyd-társulat helyiségváltása.

A választmány határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Néhány nappal ezelőtti hírt adtunk arról, hogy a Városi-kávéház bérlője felmondta az Aradi Lloyd-társulat tal fennálló szerződését. És a szerződés 1909. októberéig áll fenn a Lloyd-társulattal, amely harminc év óta bérel mostani helyiségét. A társulat és a Városi-kávéház bérlője között a helyiség ujjaalakítása körül támadtak nézeteltérések és ezek voltak okai a szerződés felmondásának. Az eddigi helyiség nem nyújt elég kényelmet és ezért a társulat lakásosabb, kényelmesebb helyiség után akar nézni.

A szerződés felmondása miatt tegnap délután a Lloyd társulat választmánya ülést tartott Bing Vilmos elnökelete alatt. Az ülésen élénk vita indult meg a helyiség kérdése felel. Horzásóztak az ügyhöz Lukács Lajos, Ottenberg Tivadar és Vajda István dr. a ez utóbbi javaslatára a választmány eképen határozott:

A választmány az a hó 25-én összehívott rendkívüli közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszté, hogy a társulat fogadja el a felmondást és bízza a kérdés megoldását a választmányra, mely az eddig beérkezett és ezután beérkezendő ajánlatok figyelembe vételével döntson a társulat új helyisége ügyében és javaslatát terjessze az 1909. évi közgyűlés elé.

A választmány határozatát 25-én terjesztik a közgyűlés elé, mely minden valószínűség szerint elfogadja azt. A társulathoz már eddig is több ajánlat érkezett. Ajánlatot tettek többek közt a Fehér Kereszt szállodának, a Központi szállodának és a Hungária kávéháznak tulajdonosai, sőt új ajánlatot tett a Városi Kávéház bérlője is. És újabb ajánlatban a helyiség nagymérvű átalakítását helyezi kilátásba.

György urfi.

A háborus vezedelem csak nem akar elvonulni. Szerbia felől sötét a láthatár, mint mikor felhők csoportosulnak. Hiába áll be fellegzőnek Szerbia legelső embere, maga a király, hasztalan csillapítgatja a szenvedélyeket Szerbia kormánya: a nép lázong, háboru kell a népnek! Belgrád utcáin tegnap is versenyt táncolt a háborus örület az őszi napfényvel. A hadügy-miniszter, aki bizonyára tudja, hogy mit jelent Szerbiára nézve egy háboru esélye, a meggyőződés leghatásosabb érveivel tiltakozik ellene. Először nincs egy fölös garasuk, pedig a háboruhoz pénz kell először és utóljára. Lyukas dinárral nem lehet az armádiát a harc esélyeinek kitenni. A hadsereg züllött és demoralizált, ki merne az ő fedezetük alatt harcba indulni?

Van egy legény Szerbiában, aki mégis mer. György urfi ő, a szerb trón várományosa. György urfi hej, az utca királya. Ez a György urfi legény a talpán. Hadi virtusaival nem beszéltetett ezideig magáról. Inkább szerelmi regényei révén ismeretes és sok-sok adóssága miatt, melyet nem szünt meg csinálni és atyja nem győzi rendezgetni. Az utca királyából kitör a Balkán királyfiak erénye. György urfi lett az utca vezére. Ahol megjelenik, izgalom támad az utca csöcselékhadában. A kitűnő adósságcsináló, a nagyzerű partivadász, az elsőrendű házasságtörő a forradalmi tömeg élén, nem-e nagyzerű, nem balkáni operette-e? S miközben az apa verejtékét izzad, miniszterei elmélyedve járnak, a szkuptsina pedig nem mer nyilatkozni, mert fél provokálni a nép haragját, a szerb trónörökös tüzcsövát dobál a kulturátlan tömeg közű és forradalmi szónoklatot vág ki a gyönyörű háboru mellett.

Igy távolról egészen szépen fest a balkáni operette királyság és a szerb trón jövődő várományosa. De nem így a diplomácia. Magyarországot érdekli legelső sorban ez a szerb handa-bandázás. A mi határainkat veszélyezteti a macedón bandák harc kedve, ami érdekeinket fenyegeti a belgrádi utcai forradalom és a tömeg, mely háboruért ordít.

De fenyegeti Péter király trónját is. Kar-gyorgyevics Péter véres ármánnyal szerzett trónja könnyen megigoghat egy szélfúvásra. A belgrádi népköztudatában ott él még Masin Draga és Obrenovics Sándor szörnyű drámája, melyhez foghatót a világtörténelem nem tud, de a szerb nép erköcse bármely században, sőt félszázadonként is kész ilyet termelni.

Am egyben meg kell adni: érdekes betekinteni így a távolból is ebbe a forrongó darázs-fészekbe. Micsoda mély emóciót, mekkora felforgatást tud belevonni egy eseménytelen és a kultúrára nézve mozdulatlan országba a nemzeti királyság, a pelyhedző állu trónörökös, aki egy a nép fával, a lelkesedésével, az izzó fanatizmusával. Mily távol állana tőlünk még a gondolata is annak, hogy azért a bizonyos

szuveranitásért, ha véletlenül tyukszemére hágnának, hasonló lelkesedéssel kardot kössünk.

Egy trónörökös herceg, mint utcai demagóg, izgató jelenség. Így pongyolán is operette-librettó tárgya. De a balkáni kép még nem korhű. A dekorációhoz hiányzott eddig valami. A pénz. Most már ez is van. György urfi fejedelmi bőkezűséggel megnyitotta erszényét a macedón bandák előtt. Ezer dinár szép pénz. A mi értékünk szerint is van körülbelül ezer korona. Most már itt az ideje, hogy ágyuk harsogásától visszhangozzék a Boszporus, hogy egyszeribe felbomoljon a kilendült európai egyensúly.

De vajjon nem a névjegyen utalványozta György urfi, ez utca királya a hadviseléshez szükséges, ezt a teménten összeget? Ha azon, akkor Szerbiában nem sokára az utca is csöndes lesz.

Gyilkos huszár.

Régi bűn.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 13.

A nagyváradi Vilmos huszárok kaszároy-jában tegnap óta nagy izgalom van. Tegnap előtt este megjelent Viola András kiskunfélegyházai csendőrmester. Egy félegyházai legényt keresett, akinek október elején kellett berukkolni a nagyváradi Vilmos huszárokhoz. Nehéz, nagy vád rehozódik a gyanúsított huszárra: gyilkosság vádja.

Erelőtt másfél hónappal Kiskunfélegyházán véres gyilkosság történt. Berecs András rendőri halva találták meg az utcán. Sokáig nyomostak a gyilkos után, de minden eredmény nélkül.

A tetemen talált sérülésekből megállapítható volt, hogy a dulakodás közben valaki leütötte. Később tanúk is akadnak, akik látták Bányoki Jakab kiskunfélegyházai legényt a gyilkosság éjszakáján, amikor részeg duhajkodással a rendőrbé belekötött. A gyanu alapján keresték is Bányoki Jakabot, de a legényt eltűnt. Annyit sikerült a csendőrnöknek megállapítani, hogy Bányoki Jakab a gyilkosság éjszakáján csakugyan véresen jött haza és vad garázdálkodást vitt véghez. Mikor az öreg apja ezemére vetette, hogy mi lesz belőle, ha nappal után részegen jár haza, a dühöngő legény az apjára emelte a botját és végig vágott rajta a szíjén vette a kalapját:

— Nem látnak kentek ugye többet. Megyek katonának.

Azóta se látták otthon. A szülei tudták, hogy Debrecenbe a Vilmos huszárokhoz van besorozva a fiuk.

A csendőrség ezen a nyomon kutatott és Viola András csendőrmester tegnapelőtt Debrecenbe utazott s az ottani huszároknál kereste a gyilkosság vádolt legényt. Debrecenben azonban a Vilmos ezred parancsnokánál a csendőrmester azt a felvilágosítást kapta, hogy Bányoki Jakabot Nagyváradra osztották be. Erre szót a kiskunfélegyházai csendőrmester Nagyváradra érkezett és jelentkezett a Vilmos huszárokban, ahol csakhamar kiszárgott a hír, hogy Bányoki Jakabot keresik, akire a gyilkosság gyanuja hárulik.

A véres telepítés.

3000 hold föld a románoké. — Suciú János nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

A kerülsi telepések ügye még mindig nem került le a napirendről. Megirtuk, hogy a románok az árverésen nem vettek részt, hanem csupán mint érdeklődők nézték végig a licitációt.

Most Suciú János országgyűlési képviselő, aki sokat fáradozott az ügy érdekében, azt a kijelentést tette munkatársunk előtt, hogy ők nem azért nem vettek le a szükséges bánatpénzt, mert azt nem tudták a románság között összegyűjteni, hanem mert már előzőleg megegyeztek a Telepítési Hitelbank részvénytársaság képviselőjével, Pajor Ernő dr. budapesti ügyvéddel, hogy az esetben, ha a hétezerkétszáz holdnyi birtokot az árverése a bank fogja megvenni, abból háromezer holdat átenged a románok számára parcellázási célokra.

A románság ennek következtében nem árverezett a birtokra, amely ismeretes, tényleg a Telepítési Hitelbank részvénytársaságé lett. Az árverés után a bank megbízottja és Suciú János dr., mint a románok megbízottja, írásbeli szerződést állítottak ki arról, hogy háromezer holdat, tehát a birtoknak majdnem felét a román lakosság részére köti le s bocsát parcellázás alá a részvénytársaság.

Érdekes különben, hogy ezen a háromezer holdon eddig nem a telepések gazdálkodtak, hanem egyes bérlők, akik még Sigray gróféktól bírták bérben a földeket s akiket Világossy nem tudott a birtokból kimozdítani.

A magyar telepések és a románság között a kisjenői országuton lefolyt csatározás ügyében a vizsgálat megállapította, hogy úgy a magyarok, mint a románok ittasi állapotban voltak s e miatt került a sor a vérengzésre.

Kardosék bankja.

Tanuhallgatások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

A mai tárgyalás első tanuja Balla Miklós, a Ferenc-Józsefvárosi Takarékpénztár titkára volt, s mint ilyen, közszóló látta Kardosék működését.

Az első kérdésre elmondja, hogy milyen volt a takarékpénztár ügymenete és megkezdte azokat a bankokat, amelyekkel a takarékpénztár üzleti összeköttetésben volt.

Follák Illés védő: Tett ön olyan megfigyelést, mintha Kardosék bűnös manipulációkat végeztek volna?

A tanu: Nem vettem észre semmit.

— Ki volt a pénztárnok?

— Vécsei Lóránt.

— Mindig ott volt ő a takarékpénztárban?

— Igen.

— És figyelemmel kísérte az eseményeket?

— Igen. Sőt naponként jegyzeteket csinált az intézetben történt eseményekről.

Gál Jenő dr.: Ujletileg hogyan prosperált a takarékpénztár?

— Az első évtől fényesen, az azután követ-

Kész pönzügyi válság azonban egyszerre megváltoztatta a följönő tendenciát. Ekkor történt, hogy a Vécsey család lemondott az igazgatósági tagaságról. Lehet, hogy ennek a körülménynek is része volt az üzletmenet rosszfordulásában.

— Történt-e kedvezés a takarékpénztár részéről a szövetségeknek? Például prolongáció esetén?

— Nem, mert a szövetségek mindig rendelkeztek a váltóval.

— Volt olyan eset, hogy az intézet valakinek folyószámlát nyitott anélkül, hogy pénzt adott volna az illető?

— Nem.

— Kardos Zoltán mennyiben folyt be az ügyek vezetésébe?

— Igazgatósági tag volt, de rendelkezési jog nélkül.

— És Desső?

— Felügyelőbizottsági tag volt s csak a felügyelőbizottság ülésén vett részt.

Kardos Árpád: Fizesett-e a takarékpénztár a szövetségeknek kamatot?

— Mindig fizesett.

Az elnök: Miért tartották a szövetségek által vett részvényeket a takarékpénztárban?

— Mert ott volt páncélszekrény, a szövetségekben pedig nem, különben Vécseyék is csak ott tartották a részvényeket.

A tárgyalást holnap folytatják.

PARCELLÁZZÁK Sulkovszki herceg uradalmát.

Tárgyalások egy budapesti bankkal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Még el se simulnak a kerülségi parcellázás és telepítés okozta izgalmak s máris újabb, sokkal nagyobb arányú parcellázásról adhatunk hírt. Mint teljesen megbízható forrásból jelentik, a közel jövőben parcellázni fogják Sulkovszki József herceg aradmegyei hatalmas birtokát, amely Pankota körül terül el.

A 24 ezer hold kiterjedésű, közel 9 millió korona értékű birtokot valószínűleg a Magyar Telepítő és Parcellázó Bank veszi meg és parcelláztatja.

A parcellázás s a birtokátadás eszméje már régebben felvetődött, de mindeddig nem volt keresztülvihető, mert a tulajdonos, Sulkovszki herceg gondnoksági ügye nem volt végleg elintézve. Tudvalevő, hogy a bonni (Németország) törvényszék éveken át foglalkozott a herceg gondnoksági ügyével s néhány héttel ezelőtt jogerősen gondnokság alá helyezte Sulkovszki Józsefet.

A herceg két gondnoka, Prékupás Ilés dr. és Králitz Lajos dr. aradi ügyvédek most már komolyan foglalkoznak a hatalmas birtok eladásával, amely hamarosan gazdát is fog cserélni a herceg intencióihoz híven. A tárgyalásokat néhány nappal ezelőtt megkezdték a magyar Telepítő és Parcellázó Bankkal. Králitz dr. tegnapielőtt kiutazott Bonnba, hogy az eladás előtt a gondnoksági ügyet végleg rendbehozza. Ha Králitz dr. visszajön, akkor az utolsó tanácskozás végeztével kibocsátják a fölhívást a nagy birtok parcellázására.

ANDRÁSSY TÁVOZIK?

Bonyodalmak a választóreform körül. — A Presse leleplezése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 13.

Szentesítés nélkül.

A bécsi *Neue Freie Presse* mai estilapjában a kormányhoz közelálló körökből nyert értesülés alapján a következő rendkívül érdekes információkat közli:

Tény az, hogy a király eddig nem adta meg előzetes szankcióját Andrassy gróf törvénytervezetéhez, de indokolatlan volna, ebben valami feltűnő dolgot látni, mivel Andrassy javaslatát csak a közel múltban terjesztette őfelsége elé. Természetes, hogy a király, aki még a legkisebb jelentőségű folyó ügyekre vonatkozó törvényjavaslatokat is mindig alaposan megvizsgálja, ennél a nagyszabású törvényjavaslatnál ugyancsak megfontolja elhatározását. A kormány azon audienciák alapján, amelyeken *Wekerle* és *Andrassy* voltak a királynál, azt a benyomást nyerte, hogy a választói törvényjavaslat őfelségénél nem fog komolyabb akadályokba ütközni.

Legkevésbé várható a korona ellentételezése a pluralitás miatt, mivel a király még a nyári szünet előtt, midőn Andrassy először jelent meg e kérdésben audiencián, semmiféle elvi kifogást a pluralitás ellen nem emelt. Ha azonban Andrassy javaslatának egyik vagy másik részét őfelsége csakugyan elutasítaná, ugy természetesen Andrassy kényszerül ennek konzekvenciáit levonni. Nem kívánható tőle, hogy egy olyan tervezetet képviseljen a parlament előtt, mely egyik vagy másik fontosabb kérdésben eltér saját meggyőződésétől. Ezenélfogva Andrassy visszavonulásának lehetősége csakugyan fennáll, de hozzátéhető, hogy kormánykörökben ennek a lehetőségnek beállítására nem gondolnak.

A választóreform kérdése az által komplikálódik, hogy Andrassy annak idején (Mezőfinek egy interpellációjára adott válaszában) megígérte, hogy egy hónappal a parlament összeülése után, vagyis október 22-ig benyújtja törvényjavaslatát. De mivel a nyár folyamán bizonyos késés történt a törvényjavaslat előkészítésében, úgy nincs kizárva, hogy Andrassy-nak nem fog sikerülni, különösen az utóbbi napokban a boszniai kérdésben előállott komplikációk miatt, 22-ig előterjeszteni javaslatát. Ha ez így van, olyan formát kell keresni, hogy az vagy lehetővé tegye valamiképen Andrassy ígéretének teljesítését, vagy pedig őt ez ígérete alól felmenti.

Változások várhatók.

Ez információt fővárosi tudósítónk még a következőkkel egészíti ki:

Jól értesült körökből halljuk, hogy Andrassy javaslatához az előzetes szankció még csakugyan nincs meg, de ő felsége nagyjában elfogadta a belügyminiszter tervezetét. Akadályok leginkább a nyílt vagy titkos szavazás kérdésében vannak és nincs kizárva, hogy ezen a részen némi változások fognak történni és pedig úgy, mint azt a függetlenségi

Néhány nap óta híresztelik már politikai körökben azt, hogy *Andrassy* Gyula gróf belügyminiszter állása megingott. E kósza híreszteléseket ma tekintélyes bécsi forrásból és jól értesült budapesti körökből egyidejűleg megerősítik. Andrassy lemondásáról tényleg szó van, még pedig azért, mert a belügyminiszter mindeddig nem kapta meg választójogi törvénytervezetéhez az előzetes királyi szentesítést és javaslatát az ígért időre éppen ezért aligha juttathatja a parlament elé. A kormány természetesen most ez akadályok elhárításán dolgozik.

Tudósításunk erről az érdekes politikai eseményről itt következik:

A baj oka.

Beavatott politikai körökben — így jelenti ezt egy budapesti estilap — már napok óta suttogják, hogy Andrassy állása az utóbbi napokban erősen megingott, mert a belügyminiszter az ő pluralis javaslatához a mai napig se kapta meg a király előzetes szankcióját. Andrassy tudvalevőleg ünnepelesen szavát adta, hogy a választói reformot az országgyűlés megnyitása napjától számított egy hónapon belül okvetlenül beterjeszti. A képviselőház első ülése szeptember 22-én volt, e szerint a javaslatot október hó 22-ig be kell terjesztenie. Andrassy tehát most nagy dilemmában van: az előzetes szentesítést még nem kapta meg, adott ígéretét pedig nem válthatja be. Ebből a dilemmából Andrassy az állásáról való lemondással akar szabadulni.

Kossuth Ferencnél tegnap volt a függetlenségi képviselők utolsó csoportja a választói reformról szóló tájékoztatás céljából. A képviselők nagy része ezen alkalommal is azt az óhaját fejezte ki, hogy a pluralitás ejtessék el, sőt Holló Lajos bemutatta az ő javaslatát, melyben a pluralitás mellőztetik és az aralfabé-ták választói joga tizenöt korona cenzus-hoz van kötve. Kossuth Ferenc a képviselők előtt úgy nyilatkozott, hogy Andrassy valószínűleg nem fogja beterjeszthetni javaslatát az általa megjelölt időpontig, mert a javaslat még most sincs készen. Erre azt az eszmét vetették fel, hogy oldják fel Andrassyt obligója alól és adjanak neki erre alkalmat egy interpelláció keretében. Csakhogy akik Andrassyt ismerik, jól tudják, hogy a belügyminiszter semmi körülmények között se hajlandó adott szava megszegésére és inkább le fog mondani, semhogy kibúvót használjon.

A függetlenségi párt 40 képviselő tagja ma délelőtt Kossuth meghívására megjelent a kereskedelmi miniszteriumban, ahol őket Kossuth a választójogi reformról informálta. A képviselők helyeslőleg vették tudomásul a miniszter információit. A legközelebbi ilyen értekezlet csütörtökön lesz, amelyre ismét 40 képviselő kapott meghívást.

párt legutóbbi értekezletén egy képviselő javasolta: hogy tudniillik a városokban titkos lesz a szavazás, a községekben ellenben fennmarad a nyílt szavazás.

BOSZNIA JÖVŐJE.

Ideiglenes rendezkedés. — A magyar kormány a monarchiához való kapcsolat ellen. — Kabinetválság az annexió miatt?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 13.

Az annektált tartományok jövőjéről és az annexió kulisszatitkaiból igen érdekes cikket hoz a *Zeit* című bécsi lap. A cikk többek között ezeket mondja:

Az annektált tartományok végleges helyzetének megállapítására még hosszú ideig, valószínűleg több évig kell várni. Ennek a körülménynek oka a magyar kormány magatartásában keresendő. A *Wekerle-kormány* azon naptól kezdve, mikor Bosznia és Hercegovina annektálása a minisztertanács elé került, azt az álláspontot foglalta el, hogy a tartományokat, mint a régi Rómát Magyarországhoz kell csatolni. A kormány a kérdéssel elsősorban a királyi esküre támaszkodott, amely megígéri, hogy „Magyarország azon részeit és tartományait, melyek már visszacsatoltak és amelyek isten segédelmével még vissza fognak szerezni, a magyar koronához fogjuk csatolni.” Ennek alapján vitte keresztül a magyar kormány, hogy a *Wekerle*hez intézett királyi kéziratban, mely az annektálásról szólt, *hivatkozás is történt a királyi esküre. Ezt a részt azonban az osztrák kormány közbelépésére törölték a királyi kézirat eredeti szövegéből*, mert az osztrák kabinet lehetetlenné mondotta azt, hogy a két miniszterelnökös intézett legfelsőbb kézirat eltérést tartalmazzon.

Az annektálás megtörtént, de a magyar kormány továbbra is hevesen tiltakozik az ellen, hogy Boszniát és Hercegovinát nem Magyarországhoz, hanem a monarchiához akarják csatolni. Amíg Boszniát nem csatolják Szent István koronájához, addig a magyar kormány álláspontja szerint lényegében a *mai rendszernek* kell ott megmaradnia. Protestálnak ezért minden „bácsi”, „alkirályi”, „államhelytartói” kinevezés ellen, aminek szükségét most több helyről hangoztatják. Mikor ebben a kérdésben a közös miniszterekkel tanácskozás volt, *Wekerle* a saját álláspontja érdekében *felvetette a kabinetkérdést* és a magyar kormány összes tagjai kijelentették a magyar miniszterekkel való szolidaritásukat.

És az oka annak, hogy az annektált tartományok végleges államjogi helyzetének megállapítása most elmarad és a helyett csak *provizorium*, ideiglenes rendezés lép életbe. Ez a provizorium, mely csak az autonómiának lényeges kiterjesztése lesz, érvényben marad a végleges rendezésig, amelyet talán csak az *egész kiegyezés revíziójával* sikerül megoldani. Bosznia vezetése új állást kreálni nem fognak, hanem — végül cikkét a *Zeit* — a mostani közös pénzügyminiszter mondhatni *bosnyák miniszterré* is lesz.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A mellözött Stefánia.

Udvári pletykák.

A főherceg kisasszonykának és a fenséges asszonyoknak tegnap rossz napjuk volt. Az udvarhölgyek és társalkodónők hiába pazarolták ékeszóló tudományukat s hiába szórták a francia könyvekből szerzett, meg *Wilde* Oszkártól kölcsön kért szellemi szilporkákat. A fenséges asszonyok nem vidultak föl. Nagy bánat nyomta a princesszák kedélyét, amelyet az októberi napfény se tudott fölvidítani.

Az olvasó azt hihetné, hogy azt a komor hangulatot, amely tegnap a budai vár, meg a Burg hölgyeinek kedélyére szállott, a boldogult Rudolf trónörökös szobrának leleplezésével járó visszaemlékezés teremtette. Hát ez tévedés. A főhercegnőket egy rövid látogatás tette idegessé. Ezt a vizitot *Ferenc József* király adta *Stefánia* grófnának, az ő egykori, esudaszóke menyének.

Ez a látogatás olyan elégtétellele akart lenni a megbántott grófnőnek, aki tegnap szintén megjelent szegény elhunyt férje ura szobrának leleplezési ünnepségén.

És mert ő ott volt, hát hiányoztak a főhercegnők. A Habsburg asszonyok és kisasszonyok — mint mondani szokták — távolmaradásukkal tündököltek. A kíváncsi tömeg hiába kutatta tegnap őket.

— Hol vannak? — tudakolták.

— Betegek talán?

— Igen, a kedélyük beteg — mondta valaki.

— Nem jöttek el mert tudták, hogy megjelenik az ünnepélyen *Stefánia* grófné.

Igy tüntettek a fenséges asszonyok. Mert az udvarnál ezt már így szokták: némán demonstrálnak, amely azonban jobban fáj annak, akinek szól, mint például a mágnásvilágnak, ha a szocialista tömegek bezúzzák a Nemzeti Kaszinó összes ablakait.

Az a seb, amit a tegnapi udvari tüntetés ütött *Stefánia* szívére, nem sokáig sajoghatott. Jött egy öreg, jólelkű bácsi, a kedves doktor bácsi, aki gyorsan bekötözte a grófné sebet s azt a könyvet, amelyet fájdalom sajtolt ki a szeméből, egyszeribe felszárította a mosoly.

A király tegnap délután 6 órakor az Angol királynő szállóban meglátogatta Rudolf királyfi szép özvegyét. Alig néhány percig volt ott a fenséges ur. Ennek a látogatásnak az udvarnál nagy jelentősége van. Kontra demonstráció volt ez, vigasz ama melleséért, amelyben az udvar fenséges hölgyei részvételükkel *Stefániát*. A grófné bosszúsága így öröme változott, az udvar nőinek pillanatnyi örömét pedig szomorúság váltotta föl.

... Hát így szorakoznak az udvarnál.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Szerda: *Félistenek*, színmű. (A bérlet.)
Csütörtök: *Mignon*, opera. Malecky Blanka, a te-mesvári színház primadonnájának fellépte. (B bérlet.)
Péntek: *Mignon*, opera. Malecky Blanka felléptével. (B bérlet.)
Szombat: *Dollárkirálynő*, operett. (A bérlet.)

* *Dolga Imre* karikatúrái. Az *Aradi Közlöny* hasábjairól jó ismerőse az aradi közönségnek *Dolga Imre*. Képzőművésze ő is a napi eseményeknek: ha nem is riportere, de színes, eleven megrajzolója, erős humorú, érdekes karikírója. Az emberekben és a helyzetekben jó szemmel, friss tehetséggel látja meg az érdekest és jellemzőt s papírra veti azt ügyes, könnyű vonásokkal. Azok a karikatúrái, melyek a lapban kerülnek a közönség elé, humoros képek aradi alakokról, aktuális emberekről és eseményekről. A fiatal művész alig pár esztendeje kezeli az ecsetet és a tollat, de egyéniségének szép fejlődése érdekes jövőt ígér. Bizonyítéka ennek

az a karikatúra kollekció, amely a Bloch H. féle papírkereskedés kirakatában néhány nap óta látható. Humoros, színes képek ezek a katonavilágból; jellemző és érdekes alakok, ismerősök és mégis újak. *Dolga* ügyes ecsetje mindegyiknek sajátos egyéniséget ad és a néző szeme a leghisebb részletekben is érdekes vonásokat, igen sokszor művészi értékeket talál. A kifüggesztett képek közül különösen az *Irigység*, *Mikor a kadét szülök*, *A kadét ur haragszik* hatnak közvetlen humorral, de mindegyiken található egy két igen jó karikatúra-alak. Az előadásra szánt képek még néhány napig ott láthatók a kirakatban.

* *Félisten*. Gozda Elak nagykerülő színműve, a *Félisten* holnap kerül színre harmadszor. A szereposztás ugyan olyan, mint a bejmutató előadáson volt.

* *Mignon*. Thomas klasszikus dalművéből, a *Mignon*-ból, amely csütörtökön kerül színre, naponként folynak a próták. A címszerepet *Wiassák Vilma* játssza. A többi szerepet *Malecky Blanka* vendégművész, *Ferrari*, *Ladisslay*, *Polgár*, *Hunyady* és *Faludy* játsszák.

* *Róma égése*. A világ legszenzációsabb mozgófényképe. Amit a költő fantáziája a világszáművel megálmodott, amit emberi leleményesség, fejlett technika csak produkálni képes, meg van ezen a képen, mely *Nero* császár legörültebb barbár tettét, Róma felgyújtását örökíti meg. Az örvongó césár mikor már betelt a legraffináltabb élvezetekkel is, megbomlott agyvelejének egy rémes gondolatát adta parancsba. Fel kell gyújtani Rómát. És a césárak mesés városa, a csodás Róma, az antik művészet kincsesára piros fénybe borult, lángnyelvek nyaldosták körül a várost és az éj feketeségébe rémesen világított bele a gyönyörű város halála. Porrá égette a vandál császár a gyönyörű várost. A csodás kép az *Urdnia* színház utolérhetetlen attrakciója. Meg fogja nézni ezt a képet mindenki, mert szembet, hatásosabbat és drámaibb látványt elképzelni is lehetetlen. Három napig lesz műsoron Róma égése, a világ legklasszikusabb mozgófényképe.

Ha a tanító kurizál.

Pikantéria az iskolaszék ülésén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Az iskolaszék csütörtök délutáni ülésének tárgysorozatán pikáns háttérű pont szerepel, amely a hivatalos kommunikében a szürke mondat mögé húzódik:

6. pont. *Bokor* Mihály községi tanító kérelme más községi iskolához való áthelyezése iránt.

Akik néhány héttel ezelőtt a napilapok „Nyílttér” rovatát figyelemmel kísérték, ott olyan nyilatkozatot olvashattak, amely körülbelül magyarozatát adja a tanító áthelyezési kérelmének.

Sok szóbeszédre adott alkalmat akkor, hogy *Bokor* ellen fegyelmi eljárást indítottak. A tanító ugyanis a fáma szerint hevesen udvarolt egy jobbmódu aradi iparos szép ifju feleségének. A férj azonban úgy látta, hogy *Bokor* tulment az udvarlás határán. Ez olyan háborúságot és bonyodalmat idézett elő, hogy *Bokor* jónak látta a gáji iskolába áthelyezését kérelmezni.

A napirenden szereplő többi ügy közül érdekesebb még az a pont, amelyben az iskolaszéki elnök arról számol be, hogy milyen intézkedéseket tett az iskolákban mutatkozó túlnépesség megszüntetésére. Ismeretes, mennyi bajt szült a „körzetek” intézménye s az a helytelen beosztás, amely jórészt a szülők lakhelyének figyelmen kívül hagyásával történt.

Most a bajokon némileg segítettek. Több iskolában ugyanis az egyes osztályokban kicsiny a létszám, míg más kerületbeli iskolák ugyanezen osztályában sok a növendék. E miatt számos áthelyezés történt, amelynek tekintetével voltak a szülők lakhelyére is.

Több tanító lemondott állásáról. Ezek közül *Gadi Zoltán* tornatanárnak nevezték ki *Pozsonyba*, hárman pedig állami iskolához kerülnek. Az ülésen bejelentik ezek lemondását is.

Ugyancsak a csütörtöki ülésen fogják betölteni a polgári fiúiskolánál megszervezett három szaktanítót és a második rajtanári állást.

A tanácskozás többi tárgyal ezek:

Az *Uránia* színház igazgatóságának kérelme, az általa rendezett ifjúsági előadásoknak támogatása iránt.

Az aradi posta- és táviratbiztosítók sportegyesületének és az aradi atletikai klubnak kérelme a *Waltzer János* utcai fiúiskola épületében levő tornaterem átengedése tárgyában.

Tanít *Mária* polgári leányiskolai tanítónő kérelme, nyolc hétre való szabadságolása iránt. *Stankóczy Giza* tanuló kérelme, a rajzolás és kézimunka tanulás alól való felmentése iránt.

Basch Lőrinc polgári fiúiskolai szolga kérelme, a téli hónapokra mellé egy fűhordó nap-számos adása iránt.

Vérengző katonák.

Négy embert lemészároltak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 13.

Rettenetes vérengzés híre érkezik egy komárommegyei faluból. Három méntelepi katona boros fővel a méntelepről a községbe vágatott és ott iszonyu brutalitással lemészárolt négy ártatlan embert. A kegyetlen vérengzés már egy héttel ezelőtt történt, de híre csak most pattant ki. A három katonát elfogták.

A rémes esetről itt következik tudósításunk:

A komárommegyei *Cép* község mellett, *Parrag* pusztá szomszédságában van egy méntelep. Ennél a méntelepnél szolgáltak *Friedrich János*, *Simon László* és *Molnár Ferenc* huszárok. A három szabadságlandó katonát őrmesterük a múlt héten a központi vezetés rendelkezésére további intézkedésig visszatartotta. A visszatartott legények e mlatterősen nyugtalanok voltak s mikor ezt őrmesterük látta, bortal kínálta meg őket, hogy így megvigasztalja a három embert. A bor fejükbe szállott a huszároknak, akiket ekkor az őrmester aludni küldött. A három katona azonban lefekvés helyett lóra ült és a községbe vágatott.

Rettenetes mészárlást vittek ekkor véghez a csendes faluban a huszárok. Enkelve, kurjongatva lovsogáltak végig az utcákon, keresve embert, akibe belekötnehetnek. Legelőször *Friedrich János* találkozott egy *Kovács Mihály* nevű gazdával. Rárontott és mikor az védekezni kezdett, kardjával össze vissza vágta, úgy, hogy pár perc alatt holtan terült el az uton. *Simon* és *Molnár* ezalatt *Gelencsér Ferenc* éjjeli őrt támadták meg és a hatvanöt éves embert karddal úgy vágták főbe, hogy nyomban meghalt. Az uton még egy harmadik paraszti embert is meglámadtak és azt is agyonvagdalták.

Mikor a három emberrel végezték, együtt a falu hidjához mentek. Ott szembejött velük *Takács Ferenc* ötvenöt éves gada. Mikor észrevette a vadul ordító katonákat, menekülni akart előlük. *Molnár* azonban utána vég-

telte és kardjával kettéhasította a szerencsétlen ember fejét.

A huszárok ekkor — mintha mi sem történt volna — visszavágtak a laktanyába és ott lefeküdtek a helyükre. Másnap kora reggel kiderült a dolog és mind a három katonát láncra verve bekísérték a kerületi parancsnoksághoz.

Aki anzikszot küld a királynak.

A radnai „cukrosember” felségfolyamodványa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

A hivatalos aktacsomók szűrkesége körött érdekes irat érkezett ma Aradmegye alispánjához. Egy levelezőlap ez, amelyet a belügyminiszter leirata küld vissza a megyéhez, hogy az *Máriaradna* szent községbe iuttassa el a miniszteri választ.

A levelezőlapot, melynek egyik szegletében egy kis virág csokor díszel, *Trencz Jakab* radnai lakos írta. Irta pedig nem kisebb urhoz, mint magához a királyhoz. Ilyen címzéssel:

An
Sein
Kais. un. Königl. Apostolische Majestät
Franz Jozef 1.
in
Budapest.

Ebben a rekommandált levelezőlapban írja el szomorú sorsát *Trencz Jakab*, *Máriaradna* polgára. Németül panaszkodik; azt gondolta talán, hogy így inkább meghallgatja a felség.

A sürgősen teleirt levelezőlap bemutatkozással kezdődik. „*Trencz Jakab* radnai cukorkaárús, másképpen: „cukros ember” vagyok — mondja a levélíró. — Szolgáltam a Felséget számos csatákban, de szolgálatomat még azzal sem jutalmazták meg, hogy befogadtak volna az invalidusok házába. Ot-ször voltam már *gyalog Bécsben*, hogy Felségedhez járuljak, de hát mindannyiszor elutasított a sok *cifraruhájú lakó*. A sok baj és nélkülözés már teljesen megtört. Feleségem elvált tőlem, kis vagyongámat elveszték és most cukorka árulással keresem a kenyeremet. De a cukorból ma már nem lehet megélni; gondolkodtam hát, hogy miképpen segítek magamon és elhatároztam, hogy irásban fordulok Felségedhez. Engedje meg nekem Felséges Uram, hogy a cukorkák árulása mellett *szájharmónia mutatványokat* végezhessek *Máriaradna* községben. (Aradmegye, radnai járás) Szomorú sorsomon ez talán fordítani fog, mert olyan jól tudom fujni a szájharmónikát, hogyha Felséged hallaná, gyönyörködne benne. Kérem tehát engedélyezze ezt Nekem, hűséges szolgájának

Trencz Jakab cukorka árúsának.

Ezt a megható irást elvitte a posta a budai várba a Feltég kabinetirodájának. A kabinetiroda, miután nagynehezen kibefűzte a radnai cukorkaárús apró és kuszált betűit, elküldte a levelezőlapot a magyar királyi belügyminisztériumba, hogy intézzék el ott a radnai felségfolyamodványt. A belügyek minisztériumában viszont úgy találták, hogy ez a nagyfontosságú ügy nem rájuk tartozik és az agyort-pecsélt levelezőlapot tegnap visszaküldték Aradmegye alispánjának azzal, hogy

„magyar honosnak mutatvány engedélyt a helyi rendőrségek adnak.”

Igy most visszakerül az előkelő levelezőlap a *Máriaradnai* főtisztviselőkhöz, ahol talán végre ellátják *Trencz Jakab* cukorkaárús panaszos kérését.

MEGNYILT

az aradi gyermekkórház.

Látogatás a magyar-utcai házban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

A csomónál, a hová egybefut a *Kossuth-utca*, a *Varjassy József-utca*, meg a *Választó-utca*, szaporán épül a szeretet háza: az aradi gyermekkórház, amelyet *Andrényi Károly* nagylelkűsége formált át a tervekből valósággá. Akik arra mennek, szinte megilletődve gondolnak a sok sápadt, beteg, lázas gyermekre, a kiket ebben a házban mentenek meg az életnek, az egészségnek.

A míg ez a komoly, nagy épület készül, az alatt kevesek tudtával, a becsületes, hűség-től ment emberszeretet szerénységében meg is kezdte működését az aradi gyermekkórház, amely az új palotába fog költözni.

Abban a magyar-utcai házban, ahol az aradi *Fehér Kereszt-egyesület* gyermek ambulatóriuma működik, mostanában megkezdtek a beteg gyerekek kórházi ápolását. Kér tiszta, barátságos szobában, a rendelő szoba szomszédságában tíz ágygyal rendezték be az új intézményt, amelynek eszdőszerint öt beteget van.

Különös bizonyára nincsen abban, hogy a *Fehér Kereszt-egyesület* nem várta meg, amíg a palota fölépül, hanem már most megkezdte a fekvő beteg gyerekek ápolását. Az a legfőbb oka ennek, hogy a beteg gyerekek nem várhatnak, amíg a palota fölépül. De van egy másik, komolyabb oka is.

Skeptikus lelkek ugyanis azt jövendőge-
tik, hogy a gyermekkórház üresen fog állani.

— Az emberek, ha még olyanok is, nem adják ki a kezükből a gyerekeket. Ha beteg is: inkább odahaza tartják, mintsem hogy az idegenek közé, a kórházba küldjék. Kényszeríténi pedig csak a járványos gyerekek kiszállítását lehet. A pavillonok üresek lesznek, üresek...

A magyar-utcai házban berendezett gyermekágyak ezt az amugy is ingó talajon járó jövendőlést akarják megcáfolni s az előítéletet, ha csakugyan van, eloszlatni a szegények között. A *Fehér Kereszt* választmányában maga *Károlyi Gyula* gróf főispán volt a híve annak, hogy a kórházi működést megkezdjék.

Meg is kezdtek. Szerény keretben, de áldással. A két szobában egy orvosra: dr. *Fodor Odönré* és egy gyermekgondozónőre vannak bízva a betegek. Az első néhány nap alatt öt-hat gyermeket hoztak ide gyógyításra.

Kórházi hangulatot, buskomorot már sokat írtak le realiztikus írók. De az a hangulat, amit az ilyen gyermekkórház kelt, egészen másféle. Valami mosolygót, amelynek fenekén szomorúság ül.

Egyik ágyban egy nyílt arcú, mosolygó gyerek ül s az ágy keretén átvetett deszkán kockakövekkel játszik. A doktor urat az ápolónő nagy újsággal várja:

— Nem volt láza.

Öt-hat nap óta az első nap. És a kis sziv-bajos, külvárosi gyerek maga se tudja mit jelent, de felnevet az arca, amikor a doktor, mint egy csatanyerést üdvözlil az első lázmentes napot.

A szomszédságában egy béihurutos csöpp-
ség. A betegség, meg a diéta szinte előregitette másfél esztendő arcát. De olyan bizalommal néz szét és egy csöppet se sirna, ahogy azt elkényeztetett, egészséges társai teszik az új házakban.

A harmadik a szülők bűnét, örökletes baját hordozza, a negyedik egy műtét után pi-

ben, az ötödik már tizenhárom éves s az idegen kérdésre szinte szakszerűséggel válaszol. Csupa bíró, szinte nevelő arcok. Az ápolónőt megkérdezzük:

— Szoktak e sírni?

— Dahogy. Dalolnak. Az egyik elkezd, s a többi rája. Össze-vissza. Sokszor órákig elbugnak.

A gyereket nem hangolja le a kórház. A gyerek a szomszédjában nem látja a beteget, s kiben talán a halál kesse lappang, csak a pajtást. M-deklődve nézi, amint annak beadják az orvosságot, s ha látja, hogy az bevette, ő is nekiszánja magát.

Most csupa szegény gyerek van benne. De a tisztántartás és ápolás alatt nem látszanak rajta a nyomor jelei. Egy munkásasszony, a mikor a gyereket idehozta, féltősen kérte a doktortól:

— Kérem szépen, itt csupa urgyerekek vannak?...

Aki egyszer benéz ezekbe a szobákba, az nem fél attól, hogy az új gyermekkórház termel üresek lesznek. Még a közepes sorsú család se tudja beteg gyermekének azt a gondos ellátást, az állandó felügyeletet és ápolást úgy biztosítani, ahogy az itt történik.

— No, Babér Jóska, mit írjak neked holnapra enni? — mondja a doktor, amikor a kórház napi étrendjét megírja. — Akarsz egy kis borjupecsenyét?...

Borjupecsenyét... A napszámosgyerek eszelni álmodni se tudott ilyenmiről. A szeme ragyog, s talán az az öröm is gyógyítja.

A maga kicsi méretében is derék, istenes rendeltetésű intézmény a magyar utcai gyermekkórház. Díszletére válik Leitner Ernő dr. nak, az aradi Fehér Kereszt Igazgatójának, aki annak szervezését vezette és Fodor Ödön dr. nak, a jeles fiatal gyermekorvosnak, aki szinte rajongó lelkesedéssel és szeretettel vezeti a humanizmus és a higiénia közös alkotását.

A háboru bolondja.

Rémes jelenet a vonaton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 13.

A Szeged felől Nagyváradra haladó személyvonat utasai borzalmas percekét élték át az éjszaka. Egy szerencsétlen fiatalemberen utközben hirtelen téboly tört ki s jó szerencse, hogy idejében ártalmatlanná tették, mielőtt utitársaiiban nagyobb kárt tehetett volna.

A vonat a csillagos éjszakában az alföldi rónákon zakatolt át, s a kis békésmegyeri állomások körül haladt. A vonat egyik harmadosztályú szakaszában csendesen aludtak az utasok: néhány binármegyeri földműves, két iparossgéd, egy kereskedelmi utazó, asszonyok és gyerekek. Az alvók hirtelen vad kiáltásra riadtak föl. A kocsi közepén, a homályosan pislogó mécs alatt állott egyik utitársuk. Munkáskülsejű, vézna fiatalember. A kezében revolvert szorongatott s a mellé: kidüllesztve rekedten kiabált:

— Hapták! Sorakozni!

A körülötte szundikálókat a lábával rugdosta:

— Hallottátok? Iadulunk! Hol a dobos?

Az utasok látták, hogy elmeháborodottal van dolguk, s csillapítani próbálták a szerencsétlent, aki azonban vérbenforgó szemekkel toporsékolva ordított:

— Gyáva kutyák! Megyünk Boszniába! Drezdó Bosznia! Antán Belgrád! Egy-kettő!

Az emberek rémülve néstek össze. Az áll padlóg verte a mellét:

— Én parancsolok. Hagyam bízt meg a császár. Én vagyok az oberstlejtőn. Előre!

Az utasok közül a bátrabbak meg akarták kerülni, hogy a revolvert kicsavarják a kezéből, de a szerencsétlen ember vadul hadonászott a fegyverrel, s a kupé ajtaját elállva hatalmas kést rántott elő, hogy társaira rohadjon.

Ebben a végzetes pillanatban jött a kálus a szomszéd kocsi utasaival s hátulról lefogva az őzjengőt, emberfeletti erővel lefegyveresték. Ezenközben a revolver eldőrdült s a kupé falába fúródott. A boldogtalant összeközték s megmozdították. A sebeiiben talált iratokból kitudni, hogy Bódis Sándor 23 éves pécsi születésű esztorgályos segéd, aki mint póttartalékos szolgált az 52. gyalogezrednél, akova most hívták be gyakorlatra. A szegény embert Gyulán kiszállították a vonatból. A Perronon vérigyaszó kacagással tépte, rázta a köteléket:

— Utánam, akiben vér van! A császár parancsára bevesszük Boszniát!

Bódis Sándort a gyulai elmekegkórházba internálták.

HIREK.

Sághy Gyula — a Kuria elnöke?

Hat jelölt versengése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 13.

Oberschall Adolfnak, a Kuria elhunyt elnökének örökéért nagy a versengés. Hat nevet emlegetnek, mint amelyek számba jöhetnek. A legújabb jelölt: Sághy Gyula függetlenségi képviselő és egyetemi tanár. Azt rebesgetik, hogy őt Apponyi kultuszminiszter protegálja. És Sághy, úgy látszik, komolyan veszi a dolgot s nem törődik a jogászvilág szánakozó mosolyával.

— Ha a Kuria elnöke leszek — mondotta nemrégiben barátainak — kétezer forinttal kevesebb a jövedelmem, de hát kárpótól ezért a méltóság disze...

Egy kuriai bíró — a Polgár írja — a következő módon festette a helyzet képét:

— A Kuria elnökségének betöltésénél három férfiut illet az elsőség: Günther Antal, Wlassics Gyulát és Bernáth Gézát. Másodsorban jöhet csak számításba: Vavrik Béla, Csathó Ferenc és Sághy Gyula. Az igazságügyminiszter helyére mások pályáznak, s így neki előkelő állást kell biztosítani, bár ő nem gyakorlati jogász, de mi szívesen látnók, mert pacifikáló ember. A közigazgatási bíróság elnöke maga szeretné fölcserélni hivatalát, míg a Kuria mostani másodelnökét Wekerle miniszterelnök pusszirozza. Vavrik kuriai tanácselnök és Csathó táblai elnök még fiatalok erre a nagy tisztségre, de a legalkalmatlanabb volna Sághy, aki szobatudós hírében áll.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 14-én az időjárás: Enyhe, száraz.

— A fiumei kormányzó Aradon. Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó automobilon nagyszentmiklósi birtokáról két és fél órai utas után ma este hét órakor Aradra érkezett. A kormányzó két vendégét hozta automobliján az aradi vasútállomáshoz Larisch gróf osztrák főurat és nejét, akik Nákó gróftól nagyszentmiklósi kastélyában meglátogatták és több na-

pot töltöttek nála. A hatalmas automobillal a Fehér Kereszt előtt állott meg és az utca kiváncsi publikuma odagyűlve érdeklődött a soffőrrel a kormányzó utja felől. Nákó gróf az étteremben vacsorázott. Este kilenc órakor Nákó gróf automobliján visszatért Nagyszentmiklósról. Itt még egy hélig marad, szután Fiumébe megy.

— A belügyminiszter állapota Fővárosi tudósítónk jelenti: Andrássy Gyula gróf belügyminiszter hülése szünőféiben van, úgy, hogy a miniszter előreláthatólag már holnap elhagyja szobáját és szerdán Töketerbeberől Budapestre utasik.

— Új államtitkári állás. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király személye körüli miniszteriumban államtitkári állást szerveznek. Államtitkárrá hir szerint Vértessy Géza miniszteri tanácsost, címzetes államtitkárt fogják kinevezni.

— Hivatalvizsgálat az aradi járásbírószágon. Az aradi járásbírószágnál ma megkezdődött az időszaki hivatalvizsgálat. A vizsgálatot a törvényszéki elnök megbízásából Ribiczey Ferenc törvényszéki bíró végzi.

— A novemberi előléptetés — decemberben. Katonai körökben a novemberi előléptetéssel kapcsolatosan érdekes hírt beszélnek. E szerint az idén a császárjubiléumra való tekintettel a novemberi előléptetéseket decemberre halasztanák, arra a napra, a mikor az uralkodó az osztrák trónraléptének hatvanesztendő fordulóját ünnepli. 1866. óta, a mióta Kuhn tábornagyszernagy hadügyminiszter előterjesztésére a május-novemberi előléptetések rendszerét életbeléptették, erre nem volt eset. Mindössze egyszer, 1888 ban, a negyvenesztendő jubileum alkalmából volt augusztusban soron kívüli előléptetés, de ezt novemberben a rendes avancement követte. Az előléptetésekre nézve az híriik, hogy az meglehetősen szűk körre fog terjedni, arra való tekintettel, hogy az idén bekövetkező tisztifizetésemelés által a tisztikar nagy részének helyzete már javulni fog.

— Ujtások az autobusz körül. Az autobuszüzemssabályzatot, amelyet a miniszter nem réigben pótlás végett visszaküldött, ma egy ad hoc bizottság tárgyalás alá vette. A bizottság, amelynek elnöke Lőcs Ruzsó, tagjai Virágh Lajos főmérnök, Kelenyi János főszámvevő, Visky Ferenc főpénztáros és Szathmáry Károly gépjármű-igazgató voltak, a szabályzatot a miniszter intenciói szerint átalakította. Így ki-mondotta, hogy az üzembizottságot megszüntetik és egy felügyelő bizottságot alakítanak, amelynek tagjait a közgyűlés választja s amelynek véleményező, indítványozó és ellenőrző joga lesz. Az ilyen módon módosított szabályrendelet az október havi közgyűlés elé fog kerülni s azután jóváhagyás végett felterjesztik a belügyminiszterhez.

— Merénylet egy ügyvéd ellen. Nagy feltűnést keltő, izgalmas jelenet játszódott le tegnap délelben a temesvári belvárosi Losonczy-téren. Egy Kossokár Alexandru nevű sztrai földműves késsel neki támadt Frecot Menyhért dr. ügyvédnek, amiért ez végrehajtást fogantatosított ellene, illetőleg felesége ellen, a neki kölcsön adott 150 kor. erejéig. Kossokár a délelőtti folyamán Frecot ügyvédi irodájában járt, ahonnan azonban kiutasították. Az öreg, hetven éves Kossokár ekkor maga akart itélkezni; megleste Frecot ügyvédet és késsel megtámadta. Merénylete azonban nem sikerült. Az öreg, törődött román parasztot néhány bérkocsis hamsorral lefogta, a kést elvették tőle és átadták a Losonczy téren posztoló rendőrnek,

aki Korsokárt bekísérte. Az igazalmas jelenetnek nagyszámu közönség volt a tanuja.

— **Alujságírók visszaélései Aradon.** Több oldalról figyelmeztettek bennünket, hogy az utóbbi hetekben két obskurus alak újságíró gyanánt szerepelve végig pumpolja a város jobbmodu s humanusabb érzésű polgárait, könyöradományokat gyűjtve maguknak. Erre a szédelgésre a jómadarak az *Aradi Közlöny* nevével használták föl. Addig nem akartuk leleplezni ezeket az élősdí betyárokat, amíg konkrét adataink nem voltak. Most már ismerjük őket és így fölhívhatjuk rájuk a rendőrség figyelmét. A szédelgők egyike ifjabb Müller Károly, aki hónapokkal ezelőtt hirdetésű ügynök volt a kiadóhivatalban, ahonnan azonban gyorsan kitértek. — Ez a borotvált képű, vörös haju, fekete Ferenc József kabátos figura ezután társult egyik cimborájával s arra szövetkeztek, hogy munka helyett pumpolásal, szélhámossággal keressenek kenyeret. A napokban Müller beállított Braun Gusztávhoz, a Fehér Kereszt szálló tulajdonosához és az *Aradi Közlöny* munkatársaként bemutatkozva néhány napra ingyen szobát kért, amit meg is kapott. Ma délután a társával együtt fölkereste Szathmáry Károly gépüzemigazgatót.

— A Közlöny főszerkesztője küldött — mondta a vörös svindler, — hogy sziveskedjek minket anyagi zavarunkból kiszegíteni.

Szathmáry megszánta a két csavargót és pénzt, meg ruhaneműt adott nekik. Amikor a két züllött egzisztenciára felhívjuk a rendőrség figyelmét, egyben arra kérjük a közönséget, ha ezek (a tisztességes újságírókat kompromittáló) alakok betolakodnak valahová, adják át a rendőrségnek. Ezek ellen másképpen nem lehet védekezni.

— A király unokája. Győről írják: *Erzsébet* főhercegnő, néhai való Rudolf trónörökös leánya, a király unokája tegnap Győrtől volt. Ez a esodaszép asszony szakasztott mása édesanyjának, az aranyheju Stefániának.

A király unokája férjével, *Windischgraets* herceggel és gróf *Szapáry* Pállal egy hatalmas automobilon tegnap délelőtt 11 óra tájban érkezett Győrbe. Az automobil a *Royal* elött állt meg. A vendégek bementek az étterembe és asztalhoz ültek. Szapáry Pál gróf telefonált Tatára gróf Eszterháznak, hogy a rossz automobil miatt nem lehetnek reggelire a vendégek. *Erzsébet* főhercegnő odaintette *Mériszt* főpincért és tiszta magyarsággal azt mondta neki:

— Kérek habart tojást apróra vagdalt sonkával, és aztán egy Chateaubirandot.

Szapáry Pál gróf, akivel a király unokája eddig csak németül beszélt, meglepődve nézett a főhercegnőre és németül mondta:

— Meglep fenség, hogy ilyen gyönyörűen beszél magyarul.

Mire a főhercegnő ismét magyarul felelt:

— Nincs benne semmi meglepő, hiszen a nagyanyám magyar leány volt.

(A főhercegnő ugyanis Mária Henrietta belga királynőnek az unokája. A belga királynő pedig a boldog emlékü Palatinus Józsefnek, a nagy József nádornak volt a leánya, tehát magyar nő volt.) Azután jó étvágygyal elfogyasztották a pompás és gazdag vilásreggelit, melyhez a főhercegnő magyar bort, 3 deci somlót ivott. Példy tájban a vendégek kijuttek a még népes Baross-úti korzóra. *Windischgraetz* herceg egy pár lovat nézett a győri vásáron. Jártatta föl és alá a Baross-úton, tetszett is neki

a gyönyörű pár ló és — alkadni kezdett rá. És végül nem vette meg 200 K. differencia miatt.

Két óra tájban ült ismét automobiljára a király unokája, aki az apja szobrának leleplezésére ment Győrön át Budapestre.

— **Gyilkosság a kocsmában.** Soborsin községben ma halálos végű verekedés történt. Két munkás, *Zsurkonye* Krecsany és *Halmassán* József kocsmával összeszólalkozásból kifolyólag verekedni kezdtek és *Zsurkonye* egy doronggal úgy föbe sújtotta társát, hogy az holtan esett össze. A gyilkos legényt letartóztatták.

— Meg akarta ölni a feleségét. Budapestről írják: *Bandonics* Mihály keményítősegédet elhagyta a felesége. *Bandonics* többször visszahívta az asszonyt, de mert az jönni nem akart, ma reggel megleste a Szilgétvári- és Magdolna utca sarkán az asszonyt és egy Flóbert pisztolyjal fejbe lötte. A golyó halántékon találta, de a csontban megakadt és csak lényegtelen sérülést okozott. A mentők az asszonyt a II. sebészeti klinikára vitték, ahonnan maga ment be a rendőrségre, hogy panaszt emeljen férje ellen, kit a rendőrök időközben behoztak.

— **Élet-halál harc a vasut miatt.** *Ipolyvágról* táviratozzák: A *Wolfner* féle vállalkozó cég *Nagybörzsöny* községben iparvasutat épít. A község lakosainak legnagyobb része fuvarosokból áll, akik keresetforrasuk veszélyeztetését látták a vasutban és ezért lázongtak a vasut vezetősége ellen. A cég ekkor a hatósághoz fordult. Csendőröket küldtek ki a rend helyre állítására, a tömeg azonban szembeállt a csendőrökkel. *Lehótaky* és *Megyes* nevű földművisek a csendőrökre rohantak, akik kénytelenek voltak fegyverüket használni. *Lehótakyt* és *Megyes* egy-egy golyóval leartították és a tömegből még egy harmadik sebzült is súlyosan megsebesítettek.

— **Megtámadott urileány.** Budapestről írják: A minapiban vakmerő rablótámadást indított egy urileány ellen, aki a fővárosban való tájékozatlansága folytán rábistta magát a vasutállomásnál egy konfliskocsisra. Miskolcra látogatására a fővárosba érkezett tegnapelőtt este *Bus Teréz*. A lívere lakását nem tudta, tehát a főkapitányságra akart menni előbb, hogy tájékozódást szerezzen ott magának. Minthogy a járást nem ismerte Budapestben és a villamoson sem tudott volna tájékozódást szerezni, egy konfliskocsiba ült, meghagyván a kocsisnak, hogy hajtsa a főkapitányságra.

— Parancsára, nagyságo: kisasszony, udvariaskodni a kocsis, amini fogok, hogy minél előbb odajussak. Ugye, nem fog takarékoskodni a borralalóval?

— Nem fogok takarékoskodni, csak hiszen, hogy minél előbb célnál legyek.

A hölgy beült a kocsiába, a kocsis a lova alá csapott és gyors robogással indultak a főkapitányságtól — ellenkező irányba. A kocsis tudott látni és ravette a leány tájékozatlanságát és kifelé hajtotta a Zuglóba. Lakatlan területeken át vitte és végre egy befárlott területen megállapodott.

— Itt van a főkapitányság? — kérdeste a leány csodálkozva.

— Majd megtudja, — felelt szemtelenül a kocsis.

Közben egy bokorból előugrott egy gyanus küsejű ruhanc és mielőtt a kocsis a leány száját fogta be, hogy ne kiabálhasson, a *második haramia kifosztotta az áldozatot.* Hatszáz koronájától rabolták meg a leányt, azután a leány neijét a kocsiában elfoglalta a ruhanc és a kocsis most már a város felé hajtattott. Az egyáltalán

maradt leány, amint felocsudott, befelé igyekezett a városba. Hosszas kérdészködés után éjjel felé bejutott a főkapitányságra, ahol kihallgatták. A bűnös kocsist és csukosát a rendőrség keresi.

— **Birtokcsere.** Az aradi törvényszék telekkönyvi hatóságánál az elmúlt héten a következő tulajdonjogi átruházások történtek: *Fehér György* eladja az aradi 6699 sz. tjkvben felvett *Szerb-utca* 84 sz. házat 1100 k.-ért. *Szigeti Péter* és *mejenek.* — *Komlosi János* és neje eladják az aradi 6825 sz. tjkvben felvett *Séga Koszoru-u.* 34 sz. házat 1500 k.-ért *Modluska Károlynak.* — *Solymos József* és neje eladják az aradi 2048 és 3592 sz. tjkvben felvett *Demeter-utca* 41 és 42 sz. házakat 15000 k.-ért, *Szögő Sándornak.*

— **Megvadult lovak.** A *Bathány* utcában ma déltájban igazalmas jelenet történt. A *Kosuth-utca*-bél két, a kocsiból elszabadult ló száguldott előre. Az egyik elbukott, a másik még vadabbul rohant. Az utca sarkán *Schütz* Ágost huszárkapitány hirtelen a megvadult ló elé állt és a gyepőlőnél fogva megfékezte azt. Addigra előkerült a lovakhoz tartozó kocsis is és elvesztette azt.

— **Koszoru megváltás.** *Néhai Friedmann* Lajosné *Leopold Rozália* elhunyt alkalmából a *Neuman* testvérek aradi éeg ötven koronát küldött a nagylaki izr. hitközségnek koszoru megváltás címén, amely nemes lelkű adományért hálás köszönetét nyilvánítja a hitközség előjáróságára.

— **Szabó-féle pármal ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzósa, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyre lehet vele. Készíti: *Szabó Béla* plperszappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divatáru kereskedésben. Főraktár Aradon *Vojtek* és *Weisz* drogériájában. 3121

— **Perzsa-szőnyegek.** *Perzsa-szőnyeg* raktáram *Szabadság tér* 10. szám alatt megvált. *Schwarz Zsigmond.* 8193.

— **Likőr aromák** kitűnő likőrök előállítására; — **názilag** — *Vojtek* és *Weisz*nál. 191

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Szántásverseny.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 13.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület által, f. hó 13 án *Glogovác* községben rendezett szántásverseny a községi lakosság rendkívül érdeklődése mellett folyt le. Az egyesület elnöksége Aradról az aradhegyaljai mtooros vasutal utasított ki a községbe *Vasárhelyi Dező* országgyűlési képviselő és *Baross Berenc dr.* főszolgabíró kíséretében, ahol a községi előjáróság részéről őket *Vaja Antal* jegyző, továbbá a községi bíró és nagyszámu gazdaközönség fogadta. Maga a szántásverseny a község közvélőn közelében, *Jerger József* tekintélyes glogováci gazdaember földjén folyt le és azon a glogováci kisgazdák közül 26 versenyző vett részt.

A verseny kezdete előtt annak a szabályait *Vaja Antal* községi jegyző magyarázta meg a versenyzőknek, akik a kijelölt szántóföldön egymástól elkülönített fogásokban lettek beállítva ekéjükkel. A szántás folyamán a bíráló bizottság figyelte annak minden egyes részletét külön-külön vették bírálat alá, annak befejeztével az értékszámok összesítése után az egész verseny eredményét összesítették, amely szerint az első díjat, egy darab kukorica morssólót *Pestmayer János*, a második díjat, egy drb. szecsavágó gépet *Müller Andriás*, a harmadik díjat, egy drb. szakrör-deszert ekét *Kaiser Ferenc*, a negyedik díjat, egy drb. répvágót *Merle Gáspár* nyerte meg. Ezen kívül gabonaszakok, léporrócok, vetőmagvak és kisebb gazdasági eszközök lettek a versenyzők között kiosztva összesen mintegy 450 korona értékben.

A nyeregytárgyak kiosztása után Vársárhelyi József igazgató-elnök köszönetét fejezte ki a szántásverseny rendezése körül leg többet fáradozó Vata Antal községi jegyzőnek szives közreműködéséért, a jelen volt kizsázdákhoz pedig buszító beszédet intézett.

A szántásversenyen jelen voltak: Vársárhelyi József igazgató-elnök, Vársárhelyi Dezső országgyűlési képviselő, dr. Baross Ferenc főszolgabíró, Pál Miklós gazdasági vándortanár, Keller Iván ügyvezető titkár, Kemény Szilárd titkár, stb. nagy számú gazdaközönség.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, október 13.

Az esőhiány, illetve az ennek következtében uralkodó szárazság mindinkább nagyobb aggodalomra ad okot. Csapadékra már rendkívül nagy szükség lenne.

A gabonaüzlet irányzata szilárd, az árak emelkednek.

A mai piacon elikelt:

1400 mm. buza 11.00—11.70

Névleges jegyzés:

— mm. rozs 8.50—7.0

— mm. árpa 7.30—4.0

— mm. zab 7.10—7.25

— mm. tengeri 5.90—6.20

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

— Gyulavarsánd hetipiaca. A kereskedelmi ügyi miniszter megengedte, hogy Gyulavarsánd községben minden szombati napon állatfelvásztás és helypénzszedés nélküli bevásár tartassék.

— Az idei boszniai szilva aprószemű. A bosnyák hercegovinai országos kormány értesíti az érdekelt kereskedelmi köröket, hogy az idő viszonytása következtében az idei boszniai szilvatermés általában aprószemű s mindazon kereskedők, akik a rendes nagyszemű boszniai szilvára már előzőleg megrendelést tettek és kötésekét eszközölték, az illető cégektől kárpótlást követelhetnek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 13

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kinálat, vételkezdő korlátolt. 15 ezer mm. 5—10 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilsira	12.15—12.16	12.19—12.20
Buza októberre	11.95—11.96	11.99—12 —
Zab októberre	8.36—8.37	8.33—8.34
Rosza októberre	9.79—9.80	9.82—9.83
Tongari májusra	7.42—7.43	7.45—7.46
Rosza áprilsira	10.04—10.05	10.19—10.20
Zab áprilsira	8.58—8.59	8.57—8.58

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	632.50
Magyar hitelrészvény	742 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 13. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 200 kilogramm feletti súlyban 122—123 fillérig; fiatal közép páronként 250—300 kilogrammig terjedő súlyban 123—124 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 124—125 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 200 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 200—250 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 200 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéselátszám: Október hó 9. napján volt készlet 34 180 darab, október 10. napján főtájtatott 212 darab, október 10. napján elszállított 499 darab, október 12. napjára maradt készletben 33,993 darab. A hízott sertés ület irányzata: változatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. E. Temesvár. Sajnáljuk, nem közölhetjük. Sablonos téma, nagyon elnyújtott földolgozásban. Néhány napig megőrizzük a kéziratot.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek. Sziveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a községi előljáróság névsorát, az ottani pénzügyi tisztikarát, egyesületek, kaszánok, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakezelő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

IDEGENEK ARADON.

— Október 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Kormos Adolf szállodás Zám. — Hirschmann Sándor kereskedő Bécs. — Gabel Henrik utazó Bécs. — Gabel Bernát utazó Bécs. — Fischer Béla kereskedő Bécs. — Ebeling György kereskedő Berlin. — Radó Mór utazó Budapest. — Weiner Armin utazó Budapest. — Szekulics J. utazó Bécs. — Baron Albert hadnagy Trieszt. — Bartha Sándor borkereskedő Budapest. — Sreber Bernát utazó Budapest. — Element Erő utazó Budapest. — Graff Samu vállalkozó Munkács. — Friedmann Samu utazó Budapest. — Volbe Lajos ácsmester Aknaszlatina. — György Hugó mérnök Budapest. — Harman Izidor utazó Budapest. — Walner Simon utazó Budapest. — Neményi Lajos utazó Bécs. — Posevitz Vilmos magánzó Pankota. — Barkassy Géza miniszteri tanácsos Budapest. — Demel Antal magánzó Budapest. — Schwarz Aladár dr. orvos Közsmárk. — Kubicek Manó mérnök Budapest.

Központi szálloda. Luy Antal utazó Budapest. — Varga Antal fakereskedő Budapest. — Jannovics János birtokos Battonya. — Bornemissza Jenő dr. földbirtokos Déva. — Kakuja Imre igazgató Budapest. — Beretvás Fülöp utazó Budapest. — Veiner Bernát utazó Temesvár. — Szemes Mór hivatalnok Budapest. — Kecskeméti Aurél utazó Budapest. — Katona Dezső utazó Budapest. — Szegő Vilmos hivatalnok Budapest. — Hercz Márkus utazó Budapest. — Bagaméri Lajos utazó Budapest. — Latler Nándor utazó Temesvár. — Selinger Bernát utazó Bécs. — Oppitz Adolf utazó Hajda. — Spitzer Andor utazó Bécs. — Neutsausz Herzy utazó Bécs. — Reiter Gyula utazó Miodling.

Vass szálloda. Roth Lajos utazó Budapest. — Engelstein Rezső gyáros Körösbánya. — Abraham Lipót utazó Szeged. — Roth Samu magánzó és fia Brád. — Rehberger Zoltán mérnök Mezőtelegd. — Papp Zoltán állatorvos Terneva. — Stark Albert kereskedő neje Nagykikinda. — Szkenderevits József utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Moré Gábor lelkész Jenke. — Esztergályes János tisztviselő Budapest. — Ament János birtokos Fiskut. — Horváth István fakereskedő Makó. — Steiner Izidor kereskedő Besztercebánya

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1908. évi október hó 14-én:

A) bérlet A) bérlet.

A félisten.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Gozsdu Elek.

SZEMÉLYEK:

Leonardo	Hunyady J.	Aretino	Faludy K.
Giorgione	Kezttler Ede.	Herr Wolfram	Várnay Jenő.
Tiziano Vecellio	Delli Lajos.	Herr Mörke	Latizslay J.
Sebastiano	Ditrói Mór.	Van Rayer	Kulcsár L.
Lorenzo Lotto	Kertész D.	Egy pap	Ajtay Ödön.
Pietro Luzzo	Mártonfi R.	Cecilia	Kápolnay J.

Kézírta este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Róma égése. Világsszenzáció.

Műsor 1908. október hó 14-én szerdán:

1. Pardon. Legújabb bohózat. — 2. Egy öreg tanító élet-története. Megható. — 3. Olasz sportünnepek. Sportkép. — 4. Pierrot anyja. Dráma. — 5. Róma látkepe. Látványosság. — 6. Elő képeslevelezőlapok. Látványosság. — 7. Az anyós képe. Kacagató. — 8. Akrobata betörők. Bohózat. — 9. Róma égése. Látványosság. Nőző császár rémtette.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrássza

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I hely 1 korona, II hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

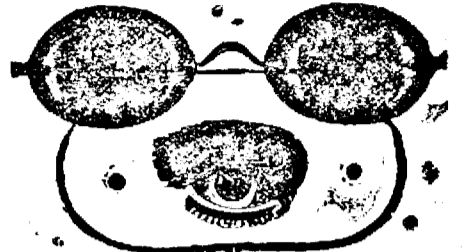
NYILTTER.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Éléd és javít mindennemű órákat 100 évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszeréket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb forgatték, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekendő béka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Breger J. Arad, Szabadság tér 4. sz.

Városi és megyei telefon 815. — Szombaton zárva.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy már kezdődik a halszezon. Kapok naponként friss küldeményeket, és pedig mindenféle fajta friss kárász, az üzletben 34 krajcár 1 klgr., szép csuka 40 krajcáron felül és minden fajta hal olcsóbb az üzletben, mint a piacon. Továbbá van friss Maróni, füstölt hus, tormás, stb. Szives pártfogást kérve, maradtam tisztelettel 2574 Breger J.

Alapos

ének és zeneoktatást

(a színpadra lépőknek is)

— ad —

Zucker Berta kisasszony

aki a prágai zeneconservatoriumot végezte. Fényes eredményeket ért el oktatásával Berlinben és Szegeden, ahol évek hosszú során át működött. 3251

Értekezhetni lakásán, Deák Ferenc-utca 33. szám alatt.

Schlesinger L.

nemzetközi

házasság közvetítése

Berlin 18.

a kontinens legnagyobb intézete. Állandóan több száz vagyonos hölgy előjegyezve. 2498

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-**rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.**

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

2544 Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

DEPILLOR HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövekedés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Elsőrangú fényképezési műterem. — Városi és megyei telefon 657. sz.

Kossak József

császári és királyi udvari és kamarai fényképész

Arad, Weitzer János-utca 3. sz.

Van szerencsém Arad város és környéke tisztelt műértő közönségének nagybecsű tudomására hozni, hogy **Weitzer János-utca 3. szám alatti**

fényképezési műtermemet

teljesen újonnan berendezve és a modern művészi fényképezésnek megfelelően felszerelve

MEGNYITOTTAM.

Legfőbb törekvésem, mikép a múltban, úgy a jövőben is oda fog irányulni, hogy a szakmába vágó munkák műtermemben a **legjobban, leglelkisebb mértékben és versenyképes árak mellett** készüljenek. 3256

Munkáim közül főképp a következőket bátorodom a n. é. közönség figyelmébe ajánlani:

Fényképek, minden Genre'ü kivitelben, életnagyság nagyítások, a legkisebb képek után fekete és szepia alapozásban, aquarelek, pigment és gumminyomatok, olajfestmények. Felvételek természetes színekben. Végül belső és külső felvételek stb.

Kitűnő tisztelettel

KOSSAK JÓZSEF

csász. és királyi udvari és kamara fényképész.
József főherceg ö cs. és kir. fensége udvari fényképésze.

Arad, Weitzer János-utca 3. sz. Budapest: Kossuth Lajos-utca 12. Temesvár: Szt. György-tér, saját házában és Buziásfürdő.

APRO HIRDETÉSEK.

Birtokos.

Levél ment főpostára P. Aranka bánatos szép szőke özvegytől. 3293

Sárga és fehér Orpingtonok

tavalyi és idei ivadékai, olcsón kaphatók Ternyeynél Aradon, Demeter-utca 92. 3289

Eladó

5 drb. igen szép 1 $\frac{3}{4}$ éves vészen átment mangolica tenyészkan, 1 drb. 2 $\frac{1}{4}$ éves Yorkschire kan, kilónként egy koronájával. Két drb. 3 $\frac{1}{4}$ éves hágó bika, 35 drb. tejen hizott 4 hónapos angol malacz Kralovánszky Kálmán, Seprős. 3295

Ügyvédi és bírói vizsgára

hosszabb idő óta, gyorsan és sikeresen előkészíték. Bővebbet Budapest, Podmaniczky-utca 88., I. 9. 3292

Birtok parcellázás

Aradmegyében. 1400 hold szántó-föld, ára holdanként 80 forint, csak 20 forint készpénz kell, a többi törlesztés. Szerződés köthető Asbóth Gyulánál, Arad, Deák Ferenc utca 6. 3291

Angyal-utca 22. sz. ház

6 lakással azonnal eladó. Felvilágosítást ad Brassay Ernő, Városháza. 3272

Olcsó könyvek

antiquár hangjegyek és az összes újdonságok kaphatók Kerpel Izó könyv-, zenemű- és papirkereskedésében Aradon. Ugyanott 80,000 kötetes kölesönkönyvtár és zeneműkölesönkönyv-intézet. Telefon 385. száma. 3161

Meidinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Levelező — Könyvelő

családi körülmények miatt állásomat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomba, egy kereskedelmi végzett keresztény, gyakorlatlalt bíró levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóba. 3242

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

8—9 szobás lakás

a jövő évi május 1-ére bérbevételre, vagy ennek megfelelő ház megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 3252

Elvállalok

polgári iskolai tanulót, biztos sikerrel, csekély fizetésért, tanítani. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 3249

4248—1908. pm.

Hirdetmény.

Az 1908. évi utadó kivetési lajstromot az 1890. évi I. t. cz. 28. §-a értelmében 1908. évi október hó 12-től 27-ig bezárólag terjedő 15. napi időtartamra Aradon a városháza I. emeletén, a polgármesteri hivatalban közszemlére ki teszem, jogában állván azt az érdekelteknek betekinteni és ugyanazon időtartam alatt Arad sz. kir. város közigazgatási bizottságához felszólamlással élni. A felszólamlások hivatalomba nyújtandók be. Arad, 1908. évi október hó 10.

Varjassy,
polgármester.

28758—1908. sz.

Hirdetmény.

Az 1908. évi szeptember hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeirási jegyzék 12 drb. ivét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t. cz. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1908. évi október hó 15-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Riszter Rezső, Blaskovits Lajosné, Fischer József, Hegyesi Gézané, Gyenge Ferenc, Wolf és Kerner, Meumann Józsefné, Tóth Imre, Szécsi Pál, Berger Izidorné, Weinberger Lajos, Fáber Hermann, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1908. évi október hó 9.
A városi tanács.

28292—1908. sz.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a selmecbányai m. kir. központi erdőszeti kísérleti állomás erdei magvizsgáló intézetének szabályzata levéltárunkban a hivatalos órák alatt betekinthezők.

Arad, 1908. évi október 8.

A városi tanács

Szőlős kosarak

elküldéséhez

igen praktikus, lyukasított

• **czimke** •

100 drb. 1 korona.

Kapható az

Aradi Nyomda Részv. Társaságnál

Arad, József főherceg-ut 22. sz

Hirdetmény.

Az aradi ügyvédi kamara f. é. november hó 15-én d. e. 10 órakor Deák Ferenc utca 33—34. sz. házban levő helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a kamara tagjait ezennel meghívom.

A rendkívüli közgyűlés tárgya:

Az 1908. 40. t. c. által megalkotott országos ügyvédi gyám- és nyugdíj-intézet 4 közgyűlési tagjának iitkos szavazás útján való megválasztása.

Kelt Aradon, 1908. évi október hó 12.

Szalay Károly,
kamara elnök.

3294

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Törlesztéses amortizációs tisztviselő kölcsön

kapható a következő feltételek mellett 1000 korona után:

Hány éves kölcsön	Havi részlet	A. csoport	B. csoport
10	120	Kor. 11.61	Kor. 12.19
12	144	„ 10.28	„ 10.78
15	180	„ 8.99	„ 9.39
20	240	„ 7.75	„ 8.08

kezelési költség, részjegy vagy részvény címén semmi levonva nem lesz, biztosítás, kezes megváltás, kártalanítási ellenérték stb. címenek a feleknek felesleges többköltsége nincsen. — Bővebb felvilágosítással szolgál

HERZOG SÁNDOR jelzálog-kölcsön közvetítési irodája
Aradon, Weitzer János-utca 15. szám.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.